

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY
JASTRZĘBIA
NA LATA 2007-2009**

Jastrzębia 2007

OSOBY UCZESTNICZĄCE W PRACACH NAD STRATEGIĄ ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH

1. Jan Baran - Komendant Gminny OSP w Jastrzębi
2. Małgorzata Bednarska - dyrektorka PSP w Mąkosach Starych
3. Małgorzata Czajor - dyrektorka PSP w Kozłowie
4. Piotr Ćwiklak - p.o. kierownika posterunku Policji
w Jastrzębi
5. Anna Durak - starszy pracownik socjalny
6. Grażyna Frączek - nauczycielka w PSP w Bartodziejach
7. Maria Gryglewska - kierownik NZOZ w Bartodziejach
8. Leokadia Hernik - p.o. dyrektora PSP w Jastrzębi
9. Barbara Kwaśniewska - kierownik GOPS w Jastrzębi
10. Krzysztof Kwiatkowski - przewodniczący Rady Gminy
Jastrzębia IV kadencji
11. Ks. Kan. Antoni Łukaszek - proboszcz parafii ZNMP w Jastrzębi
12. Iwona Mycek - specjalista pracy socjalnej
13. Renata Nowak - kierownik PZOZ w Jastrzębi
14. Zbigniew Petryka - kierownik posterunku Policji w Jastrzębi
15. Elżbieta Pietruszewska - dyrektorka PSP w Jastrzębi
16. Cezary Pietruszewski - przewodniczący Rady Gminy Jastrzębia V
kadencji
17. Paweł Rudnik - dyrektor PSP w Woli Goryńskiej
18. Maria Sołtykiewicz - dyrektorka NSP w Owadowie
19. Jolanta Struzik - nauczycielka w PSP w Lesiowie
20. Mariola Tyczyńska - dyrektorka PG w Jastrzębi
21. Marzena Zawadzka Hernik - starszy pracownik socjalny

Zebrała i zredagowała – mgr Marzena Zawadzka Hernik.

SPIS TREŚCI

1. WSTĘP.....	str. 5
2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII.....	str.10
3. SŁOWNIK POJEĆ.....	str.11
4. MISJA.....	str.12
5. WIZJA PRZYSZŁOŚCI.....	str.13
6. CHARAKTERYSTYKA TERENU.....	str.14
6.1. WOJEWÓDZTWO MAZOWIECKIE.....	str.14
6.2. POWIAT RADOMSKI.....	str.15
6.3. GMINA JASTRZĘBIA.....	str.17
7. DIAGNOZA.....	str.19
7.1. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA.....	str.19
7.2. TENDENCJE GOSPODARCZE W GMINIE	str.20
7.3. SYTUACJA I TENDENCJE NA LOKALNYM RYNKU PRACY	str.23
7.4. SYTUACJA MIESZKANIOWA I INFRASTRUKTURA.....	str.33
7.5. OPIEKA ZDROWOTNA.....	str.35
7.6. CHARAKTERYSTYKA ŻYCIA KULTURALNEGO.....	str.38
7.7. ZASOBY TRANSPORTOWE I KOMUNIKACYJNE.....	str.39
7.8. STAN BEZPIECZEŃSTWA.....	str.40
7.9. SYTUACJA EDUKACYJNA.....	str.42
7.10. STAN I MOZLIWOŚCI POMOCY SPOŁECZNEJ.....	str.48
8. ANALIZA SWOT.....	str.52
8.1. EDUKACJA PUBLICZNA.....	str.52
8.2. OCHRONA ZDROWIA.....	str.53
8.3. POMOC SPOŁECZNA, POLITYKA PRORODZINNA I MIESZKANIOWA.....	str.54
8.4. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII.....	str.55
9. CELE GŁÓWNE I PRIORYTETY.....	str.56
10. CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA.....	str.58
10.1. EDUKACJA PUBLICZNA.....	str.58
10.2. OCHRONA ZDROWIA.....	str.60

10.3. POMOC SPOŁECZNA, POLITYKA PRORODZINNA I MIESZKANIOWA.....	str.62
10.4. ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH I NARKOMANII.....	str.66
10.5. PORZĄDEK PUBLICZNY I BEZPIECZEŃSTWO.....	str.69
11. RODZAJE METOD REALIZACJI CELÓW.....	str.71
12. MONITORING, EWALUACJA I ZARZĄDZANIE PROJEKTEM.....	str.72

WSTĘP

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Jastrzębia jest dokumentem charakterystycznym tylko dla tej gminy, jednak odzwierciedlającym kierunki rozwoju polityki społecznej Rzeczypospolitej Polskiej zarówno na poziomie struktur województwa jak też powiatu.

Dokument bierze również pod uwagę doświadczenia i dorobek krajów Unii Europejskiej w rozwiązywaniu problemów społecznych uwzględniając założenia i kierunki rozwoju na lata 2007-2013.

Strategia to świadomy, zamierzony, przemyślany i celowy sposób na radzenie sobie z problemem. Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. nakłada na samorządy obowiązek opracowania i realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programu pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. Przyjęcie tego dokumentu do realizacji w drodze uchwały rady gminy, pozwoli na budowanie zintegrowanego systemu pomocy społecznej na terenie gminy Jastrzębia, a także umożliwi pozyskanie środków z budżetu państwa i z funduszy pomocowych na realizację poszczególnych zadań określonych w strategii.

Aby zmierzyć się z problemem należy go zidentyfikować, nazwać, a następnie poszukać sposobu na skuteczne rozwiązanie go. W tym celu powołano Zespół do Spraw budowy Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych zarządzeniem Wójta Gminy Jastrzębia nr 19/2006 z dnia 22 maja 2006r.

Zespół ten dołożył starań, aby interdyscyplinarnie zdiagnozować płaszczyznę problemów społecznych na terenie gminy i w ramach swoich kompetencji stworzyć wspólną wizję ich rozwiązywania, nakreślić cele strategiczne, a także konkretnie i szczegółowo określić zadania do wykonania, które pomogą mieszkańcom gminy cieszyć się owocami ich realizacji w przyszłości, a tym samym będą otwierać większe możliwości do realizowania indywidualnych planów życiowych mieszkańców naszej gminy.

Strategia ma na celu, zatem m.in. przedstawienie mieszkańcom gminy oferty narzędzi, z których należy skorzystać, aby przy pomocy profesjonalnych służb społecznych pomóc sobie w konkretnej sytuacji, którą uznaje się za krępującą rozwój

naszych możliwości, zagrożenie, dyskomfort, zniewolenie, słowem problem, z którym sami nie dajemy sobie rady.

Problemy społeczne identyfikujemy na obszarach:

- o budownictwa socjalnego,
- o pomocy społecznej i polityki prorodzinnej,
- o ochrony zdrowia,
- o edukacji publicznej,
- o profilaktyki i rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami.

Celem strategii będzie także uznanie, że problemy może rozwiązywać osoba lub instytucja mobilna, która potrafi integrować się na zasadach partnerstwa z innymi podmiotami.

Służby społeczne nie podejmują roli opiekuna, ale pomocnika, choć w wyjątkowych sytuacjach zagrożenia muszą również udzielać pomocy finansowej czy też materialnej. Główne działania jednak kierowane są na aktywizację osób i dostarczanie im możliwości samodzielnego rozwiązywania problemu oraz w stronę profilaktyki. Dostrzeżenie problemu dużo wcześniej i zmobilizowanie sił, aby nie dopuścić do jego wystąpienia przynosi nieocenione korzyści. Edukacja poszerza indywidualne możliwości, integruje społeczność lokalną, podnosi poziom życia, budzi w ludziach nadzieję, poprawia standardy życia i pozwala nam lepiej żyć.

Transformacja ustrojowa i gospodarcza, z którą mamy do czynienia w Polsce spowodowała w społeczeństwie naszym spiętrzenie różnego typu problemów, do których możemy zaliczyć także apatię, wycofanie się z życia publicznego, alienację, zachowania schizofreniczne, depresję, syndrom bezradności. Naszej społeczności potrzeba uwolnienia się od kompleksów, poczucia własnej kompetencji i wolnych świadomych wyborów w szybko zmieniającym się świecie. Potrzeba rozpowszechnienia metody radzenia sobie z problemami.

Zmienność uwarunkowań zewnętrznych, występowanie sprzeczności, a nawet konfliktów interesów i dążeń różnych grup społecznych narzuca pewne zasady w konstruowaniu Strategii Rozwoju Problemów Społecznych, a także podejściu do jej zawartości. Fakt ten stawia również wymagania przed władzami zarządzającymi polityką społeczną. Priorytetem jest postawa negocjatora, bowiem niezwykle istotne jest dochodzenie do porozumienia społecznego, minimalizowanie sytuacji konfliktowych i doszukiwanie się tych cech, które pozwolą na budowanie nowych partnerstw.

Dokument ten zamknięty w konkretne działanie (w części celów szczegółowych) jest jednak stale otwarty i gotowy do zmian w przyszłości, bowiem teraźniejszość i przyszłość jest dynamiczna, a strategia winna nadążać za zmianami, które zachodzą w otaczającej rzeczywistości i w ludziach, bo dla ich potrzeb jest stworzona.

Strategia jest instrumentem umożliwiającym podejmowanie decyzji w okresie, na który została napisana tj. 2007-2009. Misja i cele główne wytyczają cele realizacji polityki długofalowej. Konstruując ją kierowano się zasadą partycypacji pragnąc, aby planowane działania sprzyjały przebudowie struktur społecznych w taki sposób, by odzwierciedlały one stosunki społeczne zgodnie z przyjętymi zasadami życia zbiorowego, wartościami i formułą poszerzania uczestnictwa społecznego w życiu publicznym. Uaktywnia się formy przeciwdziałania wszelkim przejawom i warunkom sprzyjającym dyskryminacji, wykluczeniu społecznemu i marginalizacji. Strategia akcentuje działania i programy służące integracji społecznej i stwarza warunki do jej utrwalania, a także eliminowania i neutralizowania czynników dezintegrujących. Jednym z jej celów jest budowa społeczeństwa obywatelskiego.

ZASADY POLITYKI SPOŁECZNEJ, NA KTÓRYCH OPARTO STRATEGIĘ ROZWOJU PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W JASTRZĘBI

1. **Zasada pomocniczości** – władze gminy realizują te zadania, których nie można przekazać innym podmiotom i które winny być wypełnione przez sektor publiczny w imię najszerszej rozumianego interesu publicznego. Pozostałe uprawnienia delegują na najniższe szczeble realizacyjne („tyle państwa, ile to konieczne, ale zarazem tak mało, jak to tylko możliwe”).
2. **Zasada solidaryzmu** – rozłożenie na wszystkich członków społeczności i instytucji gminy obciążeń związanych z takimi zadaniami jak edukacja, bezpieczeństwo, komunikacja, ochrona środowiska, kultura oraz z zagrożeniami, jakie niesie choroba, niepełnosprawność, przestępczość, wykolejenie itp.
3. **Zasada sprawiedliwości i równej dostępności** – akceptacja równości w dostępie do urzędzeń i infrastruktury społecznej oraz świadczeń i usług publicznych bez względu na cechy położenia społecznego. Akceptacja oczekiwań mieszkańców do zaspokojenia swych potrzeb w obrębie społeczności, wsparcie zwłaszcza w sytuacjach trudnych i dążenie władz do rozwoju infrastruktury społecznej dostosowanej do potrzeb obywatela.
4. **Zasada aktywnego uczestnictwa, zaangażowania społecznego** – włączenie jak największej grupy obywateli w rozwiązywanie istotnych dla społeczności problemów. Współuczestnictwo w życiu społeczności winno sprzyjać edukacji obywatelskiej, konstruowaniu postaw prospołecznych i postrzeganiu przestrzeni gminy jako swojej.
5. **Zasada promowania profilaktyki przed interwencją** – promowanie, preferowanie programów i działań służących usuwaniu przyczyn zagrożeń bezpieczeństwa ogólnego i socjalnego z ograniczonym stosowaniem doraźnych reakcji na problemy socjalne i ostre formy patologii społecznej.
6. **Zasada ciągłości działania** – gwarantowanie trwałości, jakości, efektywności rozwiązań systemowych służących minimalizowaniu i eliminowaniu źródeł zagrożenia bezpieczeństwa socjalnego.

7. **Zasada jawności i przejrzystości działania podmiotów** – stosowanie ustawy o finansach publicznych i prawa obywatela do bezpieczeństwa, wyboru, dostępu do informacji pozwala na działanie jawne podmiotów realizujących zadania państwa i samorządu na terenie gminy.

PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA STRATEGII

Gmina Jastrzębia przystąpiła do opracowania strategii na podstawie następujących dokumentów:

* ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. – art. 17 (tj. Dz. U. Nr 64 poz. 593, z dnia 15 kwietnia 2004r. z póź. zm.)

* ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. Nr 142, poz. 1591 z 2001r. z póź. zm.)

* ustawa z dnia 12 kwietnia 1992r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. Nr 147, poz. 1231 z 2002r. z póź. zm.)

SŁOWNIK POJĘĆ

- **Wizja** – wizja to widzenie przyszłości, odpowiedź na to kim chcemy być, co chcemy osiągnąć. Jest punktem wyjścia do określenia misji.
- **Misja** – sformułowanie misji powinno zawierać odpowiedzi na kilka podstawowych pytań, kim jesteśmy? komu służymy, dlaczego istniejemy, jak realizujemy nasze zamierzenia, jakim etosem kierujemy się? Misja to sens naszego istnienia i działania.
- **Strategia** – jest to całość złożona z refleksji, decyzji i działań mających na celu określenie celów ogólnych, następnie zadań, dokonanie wyboru środków realizacji celów, a w konsekwencji podjęcie i wykonanie określonej działalności, kontrolowanie osiągnięć związanych z jej wykonaniem i realizacją celów. (prof. Wiesław M. Grudzewski)
- **Strategia rozwiązywania problemów społecznych** – jest odpowiedzią władz na problemy społeczne z jakimi borykają się mieszkańcy danej gminy. (materiały szkoleniowe Barbary Bąbskiej)
- **Analiza SWOT** – metoda analizy strategicznej, jedna z najczęściej stosowanych
  - * Strength – moc, siła
  - * Weaknesses – słabości
  - * Opportunitites – możliwości
  - * Threats – zagrożenia
- **Cele** – to proponowana zmiana społeczna, to skutek wykonania konkretnych zadań. Muszą dotyczyć problemu, być mierzalne i realne.

MISJA

**„Każdy ma prawo do
szczęścia i swojego miejsca
w społeczeństwie”.**

/Maria Grzegorzewska/

WIZJA PRZYSZŁOŚCI

Człowiek rodzi się i żyje dla przyszłości. Jego naturalnym pragnieniem jest być szczęśliwym, żyć w harmonii ze sobą, środowiskiem i społeczeństwem. Mieszkańcy gminy Jastrzębia mają prawo do życia w miejscu, które uważają za swój dom, troszczą się o niego, czują się w nim bezpiecznie, dokonują wolnych wyborów by poprawiać swój byt i realizować swoje marzenia, mają prawo do godności i poczucia dumy z miejsca na ziemi, w którym żyją. Mają prawo do akceptacji i zaspokojenia swych indywidualnych potrzeb do tolerancji i równouprawnienia w korzystaniu ze wszystkich dóbr kultury i oferty instytucji działających na tym terenie. To, kim jesteśmy określa również środowisko: rodzina, sąsiedzi bliżsi i dalsi, społeczność wsi i gminy. Zauważamy, że wymagania przyszłości wciąż rosną. Świat staje się „globalną wioską” i do wszystkiego można dotrzeć szybciej i łatwiej. Pragniemy pozbyć się kompleksów i podejmować zadania życiowe na zasadach partnerstwa, konkurencyjności i poczucia własnej wartości. Jednak rywalizacja na każdym etapie życia, szybkość zmian technologicznych, praw rządzących życiem politycznym i społecznym, osłabienie wobec wartości, które uznawano za fundamentalne przynoszą zagrożenia dla nas i naszych dzieci.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych ma być krokiem do przyszłości, w której prawa każdego mieszkańca gminy Jastrzębia będą szanowane, miejsce to będzie przyjazne jego mieszkańcom, zapewni nowoczesną edukację i nowe formy rozwoju, dobrą opiekę medyczną i socjalną, integrację społeczności lokalnej, poprawi dostępność w korzystaniu z nowoczesnych technologii, zapewni profesjonalną pomoc społeczną i należyty poziom warunków życia, wspierać będzie aktywność społeczną i lokalną przedsiębiorczość. Nasza wizja obejmuje również niepełnosprawnych i inne grupy społeczne, które uznane są za mniejszościowe. Niedoceniony potencjał drzemiący w niepełnosprawnych lub grupach marginalizowanych może pomóc pozostałym członkom społeczności lokalnej w integracji, poszerzaniu świadomości i odnajdowaniu swojego miejsca w społeczeństwie. Wizja rozwoju gminy Jastrzębia obejmuje również szczególny świat wartości, który pozwala na akceptowanej drodze rozwoju odnajdywać nasze człowieczeństwo i szczęście.

CHARAKTERYSTYKA TERENU

Gmina Jastrzębia w województwie mazowieckim.

Mazowsze jest centralnym regionem Polski. Zajmuje ponad 11 proc. terytorium Polski (ponad 35,5 tys. km²) i leży na skrzyżowaniu najważniejszych szlaków komunikacyjnych. Głównymi miastami Mazowsza są: pełniąca funkcję stolicy Warszawa oraz Radom, Płock, Siedlce, Ciechanów i Ostrołęka.

Region ten jest największym polskim województwem pod względem populacji. Mieszka tu ok. 5,1 mln osób. To miejsce o najmniejszym w kraju bezrobociu i największej liczbie zatrudnionych (ponad 2,5 mln. osób). Statystyczny pracujący mieszkaniec ma nieco ponad 36 lat, jest lepiej wykształcony i zarabia więcej niż osoby zamieszkałe w innych częściach kraju. Większość ludności mieszka w miastach (64 proc.). Głównym skupiskiem jest aglomeracja warszawska (ponad 2,8 mln osób). Zarazem Mazowsze jest największym w Polsce skupiskiem ludności wiejskiej (1,8 mln osób):, co czwarta osoba pracuje w rolnictwie.

Działa tu obecnie prawie pół miliona firm, region wytwarza ponad 20 proc. PKB.

Region ten, a w szczególności aglomerację warszawską, zamieszkują osoby o najwyższych w Polsce dochodach. Przeciętne wynagrodzenie przewyższa o ponad 30 proc. średnią krajową. W Warszawie i jej okolicach ulokowane są największe w Polsce centra handlowe.

Mazowsze jest zagłębiem ogrodnictwa i sadownictwa. Rozwojowi rolnictwa sprzyja bliskość Warszawy – chłonnego rynku zbytu. Produkcja rolna regionu jest zapleczem dla sektora przetwórstwa żywności. Potencjał rolny pozostaje jednak ciągle niewykorzystany. Dominują ciągle drobne gospodarstwa, w regionie nadal jest wiele miejsca zarówno dla rozwoju nowoczesnego rolnictwa, jak i związanego z gospodarką rolną przemysłu. (Na podstawie oficjalnej strony www.mazovia.pl).

Gmina Jastrzębia w powiecie radomskim.

Powiat radomski zajmuje obszar 1.530 km² (153 tys. ha). Usytuowany jest w południowej części województwa mazowieckiego. Zamieszkuje ten teren 143 tys. osób (78,1 proc. ludności stanowią mieszkańcy obszarów wiejskich). Powiat tworzą miasto Pionki, miasto i gmina Iłża, Skaryszew oraz gminy: Gózd, Jastrzębia, Jedlińsk, Jedlnia Letnisko, Kowala, Pionki, Przytyk, Wolanów, Wierzbica, Zakrzew.

Niewątpliwym atutem powiatu jest położenie w centrum subregionu radomskiego, miejscu, w którym krzyżują się strategiczne szlaki komunikacyjne. Dodatkowym walorem powiatu jest bezpośrednie sąsiedztwo Radomia, największego po Warszawie miasta Mazowsza znaczącego ośrodka akademickiego, handlowego i usługowego. Na terenie powiatu radomskiego znajdują się cenne przyrodniczo obszary. Wiele miejscowości znanych jest ze swych walorów rekreacyjnych i krajobrazowych. Gminy: Pionki, Jastrzębia i Jedlnia Letnisko leżące w części na terenie Puszczy Kozienickiej oraz jej otuliny.

Funkcjonuje tu ponad 1.200 podmiotów gospodarczych, stanowi to 0,91 proc. ogółu podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie województwa mazowieckiego. Małe i średnie przedsiębiorstwa w naszym powiecie produkują głównie dla potrzeb lokalnego rynku. Są to m.in. zakłady sektora spożywczego: masarnie, piekarnie, zakłady branży drzewnej, budowlanej i obuwniczej .

Stopa bezrobocia w powiecie radomskim jest zdecydowanie wyższa od średniej w województwie mazowieckim i wynosi 30,1 proc., dla porównania w województwie mazowieckim – 11 proc. (dane z 2007r.). Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać w upadku największych zakładów produkcyjnych zarówno w Radomiu jak i w głównych ośrodkach przemysłowych powiatu: Pionkach i Wierzbicy.

W ciągu ostatnich lat pogłębia się negatywne zjawisko wzrostu liczby bezrobocia.

W powiecie występuje bardzo duży odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym (14 proc.) oraz dość niski udział mieszkańców poniżej 18 lat (29 proc.). W najbliższych latach na wiejskich obszarach powiatu, ujmowanych łącznie, wystąpi stały ubytek liczby mieszkańców. Na terenie powiatu funkcjonuje ponad 17 tys. indywidualnych gospodarstw rolnych, 17 gospodarstw ekologicznych. Na niewielkiej powierzchni w gminach powiatu uprawiane są rośliny przemysłowe (buraki cukrowe,

tytoń i rośliny oleiste). Ponad 300 gospodarstw naszego regionu specjalizuje się w produkcji mleczarskiej.

Sytuacja dochodowa gospodarstw rolnych na przestrzeni ostatnich lat uległa znacznemu pogorszeniu. Produkcję towarową na rynek prowadzi tylko 1/3 gospodarstw rolnych. Natomiast 2/3 wytwarza żywność na zaopatrzenie własnych rodzin, szukając jednocześnie dodatkowych źródeł utrzymania.

Przez teren powiatu przebiegają szlaki kolejowe w kierunku: wschód – zachód (Lublin – Łódź) i północ – południe (Warszawa – Kraków). Ważniejszymi stacjami kolejowymi są: Pionki, Jedlnia Letnisko, Wolanów, Lesiów, Bartodzieje. (Na podstawie informatora powiatu radomskiego.)

Okolo 15 km od miasta powiatowego Radom.

Gmina Jastrzębia jest gminą rolniczą średnio intensywną. 30% terenu gminy położone jest w strefie chronionej Kozienickiego Parku Krajobrazowego. Obszar ten (89 km²) odznacza się ciekawym ukształtowaniem powierzchni oraz znaczną ilością cieków wodnych (m.in. rzeka Radomka, Pacynka).

W miejscowościach Wola Owadowska i Goryń położonych częściowo w otulinie Kozienickiego Parku Krajobrazowego znajduje się udokumentowane, nie eksploatowane złoża węgla brunatnego. Gmina jest w całości zwodociągowana. 90% dróg to drogi asfaltowe.

Gmina to nie tylko jej centrum, licząca prawie tysiąc mieszkańców wieś Jastrzębia, lecz także 19 sołectw położonych po obydwu stronach spokojnej w tych stronach rzeki Radomki:

- Dąbrowa Jastrzębska,
- Mąkosy Nowe,
- Mąkosy Stare,
- Lewaszówka,
- Goryń,
- Wola Goryńska,
- Wolska Dąbrowa,
- Olszowa,
- Bartodzieje,
- Wojciechów,
- Wola Owadowska,
- Owadów,
- Wólka Lesiowska,
- Kolonia Lesiów,
- Lesiów,
- Kozłów,
- Dąbrowa Kozłowska,
- Brody.

Liczba gospodarstw domowych ogółem – 1.811, w tym bez użytkownika indywidualnego gospodarstwa rolnego – 729, co oznacza że 1.082 gospodarstwa domowe użytkują gospodarstwo rolne. (Narodowy spis powszechny ludności i mieszkań dla gminy Jastrzębia za 2002r.).

„Pierwszą historyczną wzmiankę o Jastrzębi mamy z 1191 roku w tym czasie, bowiem Kazimierz Sprawiedliwy dziesięcinę z niej i sąsiednich Mąkos („Mancosino”) przeznaczył na uposażenie prelator w kolegiacie sandomierskiej – Jastrzębia oddawała ja tam...” – pisze w monografii swej rodzinnej wioski Kazimierz Mróz.(Jastrzębia, Warszawa 2002r.).

A zatem główna wieś gminy posiada monografię, co rzadko spotkać, tak w powiecie jak i w świecie, a co z tym faktem łączy się, gmina może poszczycić się wyjątkowym wzorem nauczyciela, społecznika, aktywisty i badacza, którego uhonorowała nadając jego imię największej na terenie gminy PSP w Jastrzębi. Poszukiwania archeologiczne dokonane w 1902 i 1903r. pozwalają zaliczyć Jastrzębię do szeregu najdawniejszych osad ludzkich na ziemiach polskich. Miejsce to, więc posiada skarb, jakim jest bogata historia związana z dziejami państwa, ale także swój własny charakter tworzony przez znaczących dla tych terenów mieszkańców i ich zaangażowanie by podnieść jej znaczenie w regionie i uczynić coraz bardziej atrakcyjną dla jej obecnych i przyszłych mieszkańców.

D I A G N O Z A

Struktura demograficzna społeczności lokalnej.

Tab. 1 Struktura demograficzna społeczności lokalnej gminy Jastrzębia.

Rok	2005 (stan na 31.12.2006)	2006 (stan na 31.12.2006r.)
Liczba mieszkańców	6441 ↗	6557
w tym: - kobiet	3179 (49%) ↗	3233 (49%)
- mężczyzn	3262 (51%) ↗	3324 (51%)
Liczba urodzeń	78 ↗	95
Liczba zgonów	59 ↗	74
Przyrost naturalny	2,9‰	3,2‰
Liczba zawieranych małżeństw	76 ↗	83
Gęstość zaludnienia	72,4 osób/km ²	73,7 osób/km ²

Z analizy danych demograficznych zauważamy, że liczba mieszkańców na terenie gminy rośnie. Nie jest to wzrost znaczący, jednak tendencja wzrastająca utrzymuje się. Udział kobiet i mężczyzn w ogólnej liczbie mieszkańców jest zrównoważony, tylko nieznacznie (ok. 2%) zaznacza się przewaga mężczyzn. Podobnie wygląda sytuacja w województwie na obszarach wiejskich (dane GUS za 2005r.). Roczna liczba urodzeń przekracza liczbę zgonów, co ma wpływ na tendencję odmładzania społeczności lokalnej, ale nie jest to wysoka różnica (19 osób w 2005r., 21 osób w 2006r.). Przyrost naturalny jest wyższy niż w kraju gdzie możemy mówić o ujemnym przyroście naturalnym, wyższy także od przyrostu w województwie mazowieckim, który w 2005r. wynosił nieco powyżej 0 (0,34%).

Tab. 2 Struktura ludności według przedziałów wiekowych, płci oraz miejscowości w gminie Jastrzębia.*

Przedział wiekowy	Ogółem	K	M	Udział procentowy ogółu mieszkańców	Liczba osób według największych wartości i miejscowości	Liczba osób według najmniejszych wartości i miejscowości
0-3	295	136	159	4%	Lesiów-33 Jastrzębia-31 Kozłów-25 Bartodzieje-25	Brody-1 Olszowa-2 Wolska Dąbrowa-5
4-12	853	417	436	12%	Jastrzebia-127 Lesiów-71 Owadów-79	Olszowa-10 Lewaszówka-11 Wolska Dąbrowa-15 Brody-15
13-18	701	319	382	10%	Jastrzebia-139 Kozłów-64 Owadów-61	Brody-7 Wolska Dąbrowa-11 Olszowa-11 Lewaszówka-13
19-24	358	374	732	11%	Jastrzebia-139 Owadów-71 Lesiów-63	Brody-8 Wolska Dąbrowa-9 Lewaszówka-11
25-35	1064	518	546	16%	Jastrzębia-163 Lesiów-105 Owadów-96	Lewaszówka-15 Olszowa-16 Wolska Dąbrowa-17
36-50	1284	607	677	19%	Jastrzębia-200 Lesiów-114 Kozłów-103	Brody-20 Olszowa-19 Lewaszówka-22
51-65	881	410	471	13%	Jastrzębia-133 Lesiów-93 Owadów-79	Lewaszówka-8 Brody-9 Wolska Dąbrowa-15
66-100	803	492	311	12%	Jastrzębia-79 Bartodzieje-63 Mąkosy Stare-62	Lewaszówka-15 Olszowa-16 Wolska Dąbrowa-17 Brody-20

* Uwzględniono dane za 2006r.

Największa grupa mieszkańców gminy znajduje się w przedziale wiekowym 36-50 lat, najwięcej w tej gminie zamieszkuje w Jastrzębi, Lesiowie i Kozłowie, a najmniej w Brodach, Olszowie i Lewaszówce.

Porównywalną (16%) grupą stanowią osoby w przedziale wiekowym 25-35 lat. Najwięcej z nich mieszka w Jastrzębi, Lesiowie i Owadowie, najmniej w Lewaszówce, Olszowie i Wolskiej Dąbrowie. Najmniejszą grupę stanowią osoby w wieku od 0 do 3 lat. Jest to 4% społeczności gminy. Najwięcej z nich zamieszkuje w Lesiowie, Jastrzębi, Kozłowie i Bartodziejach, a najmniej w Brodach, Olszowie i Wolskiej Dąbrowie. Możemy uznać, że pewne miejscowości na terenie gminy należą do rozwojowych, takie jak: Jastrzębia, Lesiów, Owadów, Kozłów, a niektóre nie mają takiego charakteru i można do tej grupy zaliczyć Brody, Olszową, Wolską Dąbrowę, Lewaszówkę.

Gęstość zaludnienia w gminie Jastrzębia jest ok. 50% mniejsza niż w woj. mazowieckim gdzie na 1 km² przypada 145 osób (dane GUS z 2005r.).

Według danych za 2002r. na terenie gminy zamieszkuje łącznie 1606 rodzin ogółem, w tym:

- 318 – małżeństwa bez dzieci
  - 1039 – małżeństwa z dziećmi
  - 249 – jedno z rodziców z dziećmi
- a w tej liczbie młode rodziny stanowią 15% (250 rodzin)
- małżeństwa bez dzieci – 24
  - małżeństwa z dziećmi – 189
  - jedno z rodziców z dziećmi – 37 (Narodowy Spis Powszechny 2002 dla województwa mazowieckiego, powiatu radomskiego, gminy Jastrzębia).

Tendencje gospodarcze w gminie.

Według danych za rok 2006 na terenie gminy Jastrzębia zarejestrowano 255 podmiotów gospodarczych. Najwięcej zarejestrowanych podmiotów prowadzi:

- usługi budowlane – 100,

a następnie:

- usługi inne (medyczne, piekarnicze, weterynaryjne, lekarskie, komputerowe) – 34
- usługi transportowe i handel pojazdów samochodowych – 30
- usługi elektryczne – 30
- handel artykułami spożywczo – przemysłowymi – 30 (w tym handel obwoźny) – 10
- ślusarstwo – 20
- tartaczniactwo – 10.

Na terenie całej gminy działa tylko jedno gospodarstwo agroturystyczne w miejscowości Kozłów oraz jeden zakład pracy chronionej w miejscowości Dąbrowa Kozłowska.

W roku 2005 ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych oraz ich podział był na podobnym poziomie.

Sytuacja i tendencje na lokalnym rynku pracy.

Tab. 3 Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej na terenie gminy Jastrzębia. *

Wyszczególnienie	Ogółem	Aktywni zawodowo			Bierni zawodowo	Nieustalony status	Wskaźnik zatrudnienia w %	Stopa bezrobocia
		razem	pracujący	bezrobotni				
Ogółem - poziom wykształcenia:	4766	2897	2342	555	1838	31	49,5	19,2
wyższe	161	147	130	17	11	3	82,3	11,6
policealne i średnie	974	743	617	126	220	11	64,1	17,0
zasadnicze zawodowe	1455	1203	934	269	246	6	64,5	22,4
podstawowe ukończone, nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	2162	797	656	141	1358	7	30,4	17,6
nieustalony	14	7	5	2	3	4	50,0	28,6
w tym: w wieku produkcyjnym	3459	2689	2138	551	739	31	62,4	20,5

* Stan na grudzień 2002r. (na podstawie narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkańców).

Stopa bezrobocia wśród mieszkańców gminy Jastrzębia w wieku produkcyjnym w 2002r. osiągnęła 20,5%, natomiast wskaźnik zatrudnienia w tej samej grupie to 62,4%. Największy wskaźnik zatrudnienia jest wśród osób z wyższym wykształceniem (82,3%) natomiast najmniejszy wśród grupy mieszkańców z wykształceniem podstawowym ukończonym, nieukończonymi i bez wykształcenia szkolnego. Jest to grupa o największym procencie biernych zawodowo, stosunkowo niewielkiej liczbie aktywnych zawodowo pracujących i rejestrujących się w PUP jako poszukujących pracy.

Tab. 4 Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat i więcej z podziałem na płeć w gminie Jastrzębia.

Wyszczególnienie	Ogółem	Mężczyźni					Ogółem	Kobiety				
		pracujący	bezrobotni	bierni zawodowo	współczynnik aktywności w %	wskaźnik zatrudnienia w %		pracujące	bezrobotne	biernie zawodowo	współczynnik aktywności w %	wskaźnik zatrudnienia w %
Ogółem	2383	1.356	268	749	68,4	57,1	2.383	986	287	1.089	53,9	41,7
poziom wykształcenia: wyższe	56	46	6	4	92,9	82,1	105	84	11	7	93,1	82,4
policealne i średnie	409	292	40	75	81,6	71,7	565	325	86	145	73,9	58,5
zasadnicze zawodowe	842	602	133	105	87,5	71,7	613	332	136	141	76,8	54,5
podstawowe ukończone i nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	1069	412	89	564	47,0	38,7	1.093	244	52	794	27,2	22,4
nieustalony	7	4	-	1	80,0	80,0	7	1	2	2	60,0	20,0
w tym w wieku produkcyjnym	1869	1.268	266	325	82,5	68,2	1.590	870	285	414	73,6	55,4

* Dane za 2002 r. (na podstawie narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkańców).

Możemy stwierdzić, że grupa mieszkańców w wieku produkcyjnym w 2002 r. dzieliła się na większą ilościowo grupę mężczyzn (1.869) i mniejszą grupę kobiet (1.590). Mniejsza ilościowo grupa kobiet przewyższa grupę mężczyzn poziomem wykształcenia wyższym i policealnym średnim. Mężczyźni w przeważającej części posiadają wykształcenie zasadnicze zawodowe oraz podstawowe ukończone lub nieukończone, pomimo to przewyższają wskaźnik zatrudnienia kobiet zarówno w jednym przedziale jak i drugim.

Grupa kobiet biernych zawodowo (414) przewyższa grupę mężczyzn (325). Współczynnik zatrudnienia kobiet jest blisko 13 punktów procentowych mniejszy niż

u mężczyzn. Nasuwa się wniosek, że na rynku pracy mogą panować nierówne zasady zatrudnienia kobiet i mężczyzn, dyskryminacja kobiet z powodów związanych z ich miejscem zamieszkania lub rolą pełnioną w rodzinie, może to być także wynik stereotypów panujących wśród pracodawców. Wyniki tego typu sugerują, że dopiero dokładne ustalenie przyczyn takiego stanu rzeczy może przyczynić się do zmiany sytuacji, która wydaje się niepokojąca.

Z analizy danych tabeli wynika również inny wniosek, a mianowicie w grupie mężczyzn w wieku produkcyjnym - 1.268, 1.356 osób jest pracujących, podobnie rzecz ma się z kobietami w grupie poprodukcyjnej – 870 osób, 986 jest pracujących. Oznacza to, że 88 mężczyzn i 116 kobiet w wieku poprodukcyjnym jest aktywna zawodowo w przypadku gdy procent bezrobocia zarówno w jednej jak i w drugiej grupie jest bardzo wysoki i duża grupa młodych ludzi pozostaje bez pracy.

Z wyników tabeli należy także wnioskować, że grupę osób w wieku poprodukcyjnym stanowią w większości kobiety. Potrzeba kolejnych analiz, aby stwierdzić, czym jest to spowodowane. Jednak opieka lekarska w przedziale geriatrycznym powinna brać pod uwagę tego typu przesunięcie.

Tab. 5 Ludność według głównego źródła utrzymania, grup wieku oraz płci w gminie Jastrzębia.*

Wyszczególnienie	Ogółem	Utrzymująca się				
		z pracy najemnej	na własny rachunek		z emerytur	z rent
			razem	w tym w swoim gospod. rolnym		
w wieku - ogółem	6.279	2.717	1.362	999	1.145	474
0-14 lat	1.513	897	340	234	38	44
15-19 lat	576	289	156	98	34	40
20-29 lat	950	550	191	144	37	45
30-39 lat	769	432	200	142	21	45
40-49 lat	887	395	313	241	45	59
50-59 lat	545	142	143	121	111	97
60-64 lata	189	10	6	6	136	35
65 lat i wyżej	850	2	13	13	723	109
Mężczyźni	3.176	1.462	713	518	466	219
Kobiety	3.103	1.255	649	481	679	255

* Dane za 2002 r. (na podstawie narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkańców).

Największą grupę mieszkańców Gminy stanowią osoby utrzymujące się z pracy najemnej (2.717), drugą grupę stanowią utrzymujący się z emerytur (1.145) oraz porównywalną osoby czerpiące dochód z gospodarstwa rolnego (999). Należy zaznaczyć, że Gmina Jastrzębia ze względu na położenie, posiadane zasoby, brak zakładów pracy, należy do Gmin rolniczych, zatem wynik badania stwierdzający, że głównym źródłem utrzymania mieszkańców jest praca najemna może sugerować, iż działalność rolnicza nie daje możliwości utrzymania się z powodów, które mają swoje usytuowanie miejscowe lub sięgają głębiej do tendencji gospodarczych państwa i polityki rządu wobec rolnictwa. Pokażąca liczba osób utrzymujących się z emerytury to świadectwo starzejącego się społeczeństwa, może to również sugerować, że poziom zamożności nie jest wysoki, ponieważ wysokość świadczeń emerytalno-rentowych jest bardzo niska, a potrzeby ludzi w wieku poprodukcyjnym zwiększają się jeśli rozpatrywać je pod kątem potrzeby utrzymania dobrego stanu zdrowia.

Większą grupę wśród utrzymujących się z emerytur stanowią kobiety, bo 22% ogółu swojej grupy, grupa mężczyzn utrzymująca się z podobnego źródła to 14% swojego przedziału. Sytuacja z rentą jako głównym źródłem utrzymania ma się podobnie; 18% kobiet i 6% mężczyzn. Największą grupę utrzymujących się z gospodarstwa rolnego stanowią osoby w przedziale wiekowym od 40 do 49 lat.

Tab. 6 Ludność według źródła utrzymania, grup wieku oraz płci w gminie Jastrzębia. *

Wyszczególnienie	Ogółem	Posiadający własne źródło utrzymania	Utrzymywani
Razem	6279	3519	2760
0-14 lat	1.513	---	1.513
15-19 lat	576	58	518
20-29 lat	950	579	371
30-39 lat	769	610	159
40-49 lat	887	757	130
50-59 lat	545	487	58
60-64 lat	189	183	6
65 lat i więcej	850	845	5
Mężczyźni	3.176	1.854	1.322
Kobiety	3.103	1.665	1.438

* Dane za 2002 r. (na podstawie narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkańców).

Grupą będącą w 100% na utrzymaniu są osoby w przedziale wiekowym od 0 do 14 lat, w kolejnym przedziale wiekowym od 15 do 19 lat 10% osób posiada już własne źródło utrzymania. Udział procentowy osiąga apogeum w przedziale 65 lat i więcej, co może sugerować posiadanie świadczenia emerytalno-rentowego, natomiast drugą bardzo dużą grupą stanowi przedział 40-49 lat (757 osób) posiadają własne źródło utrzymania.

Wśród utrzymywanych większą grupę stanowią kobiety (46% liczby kobiet, a mężczyźni 41% liczby mężczyzn), z czego trudno wyciągać dalsze wnioski ponieważ brakuje szczegółowych danych, a mianowicie analizy przedziałów wiekowych z podziałem na płeć.

Tab. 7 Użytkownicy gospodarstw rolnych według grup obszarowych powierzchni użytków rolnych oraz grup wieku i płci w gminie Jastrzębia.*

Wyszczególnienie	Ogółem	Według grup obszarów użytków rolnych				
		do 1 ha	1-2	2-5	5-10	10ha i więcej
Ogółem	1079	161	193	307	303	115
W wieku 29 lat i mniej	104	10	19	38	28	9
30-39 lat	234	32	46	72	61	23
40-49 lat	354	45	59	87	118	45
50-54 lata	137	23	18	31	40	25
55-59 lat	73	10	15	23	18	7
60-64 lata	41	4	8	17	9	3
65 lat i więcej	136	37	28	39	29	3
Mężczyźni	672	99	104	190	200	79
Kobiety	407	62	89	117	103	36

* Dane za 2002 r. (na podstawie narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkańców).

Na terenie Gminy Jastrzębia największą część stanowią gospodarstwa rolne o powierzchni od 2 do 5ha użytków rolnych (307 gospodarstw), drugą grupę porównywalną ilościowo stanowią gospodarstwa o powierzchni od 5 do 10ha użytków rolnych (303 gospodarstwa). Oznacza to że, ponad 50% wszystkich gospodarstw to gospodarstwa małe, a tylko 115 ogółu gospodarstw, tj. 10% stanowią gospodarstwa powyżej 10 ha. Stosunkowo duży procent, bo 15 obejmują

powierzchnię do 1ha użytków rolnych. Można doszukiwać się związków danych otrzymanych z powyższego zestawienia z tabelą dotyczącą źródeł utrzymania mieszkańców Gminy. Posiadanie gospodarstwa rolnego o tak niewielkiej powierzchni nie może stanowić wystarczającego źródła utrzymania, dlatego też ponad 43% mieszkańców utrzymuje się z pracy najemnej jako głównego źródła utrzymania. W przeważającej mierze użytkownikami gospodarstw rolnych są mężczyźni. W każdym przedziale obszarowym najczęściej użytkowników przypada na wiek od 40 do 49 roku życia. Najmniejszą grupę użytkowników stanowią osoby w przedziale wiekowym 60-64 lata. Grupa powyżej 65 roku życia jest trzykrotnie większa.

Tab. 8 Bezrobotni zarejestrowani wg stanu na dzień 31 grudnia*

Rok	2003	2004	2005	2006↓
Liczba bezrobotnych ogółem	817	752	707	680
w tym kobiety	417	375	389	381
udział procentowy kobiet	51	49	55	56

* Według danych PUP-Radom z 2007r.

Tab. 9 Bezrobotni z prawem do zasiłku wg stanu na dzień 31 grudnia*

Rok	2003	2004	2005	2006
Liczba bezrobotnych ogółem	137	136	122	123
w tym kobiety	32	43	52	37
udział procentowy kobiet	23	31	42	30

* Według danych PUP-Radom z 2007r

Tab. 10 Struktura bezrobotnych w 2006r.*

Bezrobotni	Ogółem	Kobiety
do 25 roku życia	163	87
którzy ukończyli szkołę wyższą do 27 r. ż.	12	8
powyżej 50 r. ż.	92	27
bez kwalifikacji zawodowych	257	117
niepełnosprawnych	8	5

* Według danych PUP-Radom z 2007r

Tab. 11 Struktura bezrobotnych wg czasu pracy pozostawania bez pracy

Bezrobotni	Ogółem	Kobiety
do 1 miesiąca	35	13
1-3 m-cy	75	22
3-6 m-cy	75	31
6-12 m-cy	108	55
12-24 m-cy	113	61
powyżej 24 m-cy	274	199

* Według danych PUP-Radom z 2007r

Tab. 12 Struktura bezrobotnych wg stażu pracy w 2006r.*

Bezrobotni	Ogółem	Kobiety
do 1 roku	151	73
1-5 lat	88	49
5-10 lat	84	54
10-20 lat	94	58
20-30 lat	50	18
30 i więcej	7	1
bez stażu	206	128

* Według danych PUP-Radom z 2007r

Tab. 13 Struktura bezrobotnych wg wieku wg stanu na dzień 31 grudnia*

Rok	2003		2004		2005		2006	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
Przedział wiekowy								
15-17 lat	0	0	0	0	X	X	X	X
18-24 lata	227	127	201	111	169	93	163	87
25-34 lata	232	119	208	110	218	129	195	127
35-44 lata	194	111	169	93	158	95	152	95
45-54 lata	145	55	148	57	135	67	137	68
55-59 lat	18	5	22	4	20	5	27	4
60 i więcej lat	1	X	4	X	7	X	6	X

* Według danych PUP-Radom z 2007r

Tab. 14 Bezrobotni wg poziomu wykształcenia

Lata	Wyższe		Policealne i średnie zawodowe		Ogólnokształcące		Zasadnicze		Gimnazjalne i poniżej	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
2003	18	13	145	94	25	21	329	182	300	107
2004	18	13	144	85	24	22	299	161	267	94
2005	16	11	150	100	24	20	277	161	240	97
2006	26	16	141	93	41	31	249	149	223	92

* Według danych PUP-Radom z 2007r

Tab. 15 Bezrobotni zaktywizowani w latach:

Rok	2003		2004		2005		2006	
Rodzaj aktywizacji	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
osoby, które otrzymały stypendium naukowe	0	0	0	0	0	0	0	0
osoby, które rozpoczęły staż	21	17	16	9	33	22	4	4
osoby, które rozpoczęły przygotowanie zawodowe	X	X	6	4	6	2	0	0
osoby, które rozpoczęły szkolenie	7	1	3	0	17	1	6	2
osoby, które otrzymały dodatek aktywizacyjny	X	X	1	1	18	8	5	2
osoby, które podjęły prace interwencyjne	4	2	8	3	21	12	5	5
osoby, które podjęły roboty publiczne	12	0	2	1	8	6	0	0

* Według danych PUP-Radom z 2007r

Tab. 16 Udział procentowy bezrobotnych w populacji gminy Jastrzębia

Rok	Liczba ludności	Liczba bezrobotnych	Udział procentowy
2003	6438	817	13
2004	6506	752	12
2005	6599	707	11
2006	6607	680	10

* Według danych PUP-Radom z 2007r

Analiza danych Powiatowego Urzędu Pracy w Radomiu oraz danych działu ewidencji ludności Urzędu Gminy Jastrzębia pozwalają na ustalenie tendencji, jakie występują na terenie gminy. Od 2003r. sukcesywnie maleje liczba bezrobotnych, natomiast rośnie liczba ludności. Obserwujemy w związku z tym zmniejszenie się udziału procentowego bezrobotnych w populacji z 13% w 2003r. do 10% w 2006r.

Bezrobotni to duża grupa pełnoletnich mieszkańców gminy. Zauważa się na przestrzeni ostatnich czterech lat przewagę udziału procentowego kobiet w tej grupie z tendencją wzrastającą w ciągu ostatnich dwóch lat (55% w 2005r. i 56% w 2006r.) Tylko niewielki procent grupy osób bezrobotnych stanowią ci, którzy otrzymują zasiłek dla bezrobotnych. Udział ten to 17-18%. Natomiast wśród otrzymujących zasiłek kobiety stanowią średnio 31%. Można wywnioskować, że pozycja kobiet jest słabsza na rynku pracy i rzadziej podejmują zatrudnienie od mężczyzn.

Największą grupę wśród bezrobotnych stanowią osoby bez kwalifikacji zawodowych (257 na 680 wszystkich zarejestrowanych w 2006r.). Drugą pod względem ilościowym grupą są młodzi bezrobotni do 25 roku życia (163 na 680 wszystkich zarejestrowanych w 2006r.). Do znaczących ilościowo grup można zaliczyć osoby powyżej 50r.ż. (92 na 680 wszystkich zarejestrowanych w 2006r.). Stosunkowo niewielki udział wśród bezrobotnych mają niepełnosprawni, bo 8 osób (w tym 5 kobiet na 680 zarejestrowanych w 2006r.). Analizując bezrobotnych według czasu pozostawania bez pracy stwierdzamy, że największa grupa to pozostający bez pracy powyżej 24 miesięcy (247 osoby na 680 zarejestrowanych), stanowi to 40% ogółu.

Zestawienie tej grupy według stażu pracy nasuwa kolejne niepokojące wnioski. Największą grupę stanowią osoby bez stażu pracy (206 na 680 zarejestrowanych), a kolejną ilościowo grupę stanowią osoby ze stażem do 1 roku (151). Łącznie to 357 osób i ponad 50% wszystkich zarejestrowanych.

Największą grupę bezrobotnych stanowią także ludzie młodzi w wieku od 18 do 34 lat. Drugą porównywalną grupę stanowią osoby w wieku od 35 do 54 roku życia.

Badając grupę bezrobotnych wg poziomu wykształcenia stwierdzamy, że średni poziom wykształcenia tej grupy rośnie. Dla przykładu wykształcenie zasadnicze w 2003r. miało 329 osób natomiast w 2006r. jest 249 osoby, podobnie sytuacja ma się z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej, wykształcenie

ogólnokształcące miało w 2003r. 25 osób, a w 2006r. miały 41 osoby, podobna tendencja dotyczy wykształcenia wyższego.

Jeżeli chodzi o poziom wykształcenia w podziale na płeć bezspornie kobiety stanowią ok. 60% przedziału o wykształceniu wyższym, policealnym i średnim zawodowym oraz ogólnokształcącym i zasadniczym. Tylko w grupie z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej przeważają mężczyźni – prawie trzykrotnie.

Sam się nasuwa wniosek, że kobiety, pomimo, że są grupą o wiele bardziej wykształconą od mężczyzn stanowią większą grupę bezrobotnych, rzadziej otrzymują płatne zatrudnienie, w niewielkim procencie korzystają z zasiłków dla bezrobotnych. Tak, więc, stanowią -18%. Jest to niewykorzystany potencjał na terenie gminy, który należałoby zaktywizować i zmobilizować do asertywnych decyzji na rzecz rodzin i społeczności lokalnych.

Rozważając dane dotyczące aktywizacji zauważamy, że w grupie osób rozpoczynających szkolenie procent kobiet jest znikomy, jednak grupę rozpoczynających staż i przygotowanie do zawodu kobiety zdominowały. Warto pamiętać, że priorytetem w ostatnich latach dla instytucji aktywizujących bezrobotnych były kobiety i dla nich tworzono wiele programów. Pozostałe formy aktywizacji rozkładały się w podziale na płeć bardzo odmiennie. Trudno doszukiwać się tu tendencji.

Sytuacja mieszkaniowa i infrastruktura.

Teren Gminy Jastrzębia zabudowany jest w większości budynkami jednorodziennymi, należącymi do osób fizycznych – 1.399 mieszkań zgodnie z planem zagospodarowania przestrzennego, nad wykonaniem, którego czuwa Urząd Gminy. Ponadto znajdują się tu mieszkania będące własnością Gminy – 5, skarbu państwa – 2, wspólnoty mieszkaniowej – 53 i pozostałych podmiotów – 3, liczba lokali socjalnych wynosi 3. Najwięcej budynków stanowią te wybudowane w latach 1945-1970, bo 474 budynki (na 1464 budynki zamieszkałe stale – ogółem), następna grupa to budynki wybudowane w przedziale 1979-1988 (393 budynki) i w latach 1989-2002 – 284 budynki.

Najwięcej mieszkań posiada metraż od 60 do 79m² powierzchni użytkowej (356 na 1464 budynki zamieszkałe stale). Drugą dużą grupę stanowią mieszkania o powierzchni od 80-99m² (303 budynki), najmniej występuje mieszkań o powierzchni 200m² i więcej, bo 33. Metraż poniżej 30m² posiada 39 budynków. Zasób budynków w większości wyposażony jest w wodociąg z sieci lub lokalny, tj. 1.196 budynków. Ustęp splukiwany posiada jednak 823 budynki w tym w 100% do urządzenia lokalnego, ponieważ brak sieci odprowadzającej ścieki na terenie Gminy. Podobnie wygląda wyposażenie w łazienkę (860 mieszkań w tym 791 wyposażonych w ciepłą wodę). Mieszkańcy w większości (1.229 budynków) korzystają z gazu z butli, ponieważ teren Gminy nie jest zgazyfikowany. Niewiele ponad połowę mieszkań posiada indywidualne centralne ogrzewanie (759 mieszkań), pozostałe budynki ogrzewane są z pieca i 55 mieszkań posiada zbiorowe centralne ogrzewanie, które jest własnością Gminy.

Przeciętna powierzchnia użytkowa w m² na 1 osobę wynosi 19. Najwięcej jest budynków (387), w których średnio na jedną osobę przypada ponad 30m² powierzchni użytkowej. Poniżej 5m² powierzchni użytkowej na jednego mieszkańca ma 17 budynków.

Ogółem gospodarstw domowych według stanu na 2002 rok w Gminie Jastrzębia było 1.811 w tym 306 stanowiło jednoosobowe gospodarstwa domowe i najwięcej, bo 69 z nich zajmowało mieszkania o liczbie izb 4, najmniej, bo 7 mieszkania jednoizbowe.

Gospodarstw dwuosobowych było 336 i 97 z nich zamieszkiwało w budynkach dwuizbowych, a tylko 2 w jednej izbie.

Trzyosobowe gospodarstwa domowe, których było 309 zajmowały w większości (85) budynki czteroizbowe i tylko jedno z nich zamieszkiwało w jednej izbie. Gospodarstw domowych o liczbie 4 naliczono 355 w tym prawie 1/3, bo 119 zajmowało 5 i więcej izb, natomiast trzy spośród nich mieszkało w jednej izbie. Pięć i więcej członków gospodarstwa domowego to liczba 505 i duża ich część, bo 191 mieszkało w budynkach o liczbie izb 5 i więcej, jedna z tych rodzin zajmowała budynek jednoizbowy, 61 z nich także mieszkało w dwóch izbach.

Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym wynosi 3,47 (Narodowy Spis powszechny ludności i Mieszkań 2002 dla Województwa Mazowieckiego, Powiatu Radomskiego Gminy Jastrzębia, W-wa 2003)

Opieka zdrowotna.

Na terenie Gminy znajdują się dwa zakłady opieki zdrowotnej. Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Jastrzębi zajmuje budynek przystosowany do osób niepełnosprawnych i spełniający obowiązujące standardy także w ramach prawa unijnego. W zakładzie jest zatrudnionych trzech lekarzy, 3 pielęgniarki i dwie osoby stanowiącej pozostały personel. Zakład obsługuje około 3400 pacjentów z terenu Gminy. Lekarze pracujący posiadają specjalizacje z chorób wewnętrznych, pediatrii, medycyny ogólnej i medycyny rodzinnej. Zatrudnienie w stosunku do potrzeb jest wystarczające, podobnie wygląda sytuacja z wyposażeniem zakładu, które zabezpiecza potrzeby pacjentów i personelu. W Ośrodku Zdrowia można skorzystać według potrzeb z aparatu USG z sondami do badania jamy brzusznej, tarczycy i piersi, aparatu EKG, spirometru. Można wykonać podstawowe badania typu morfologia krwi, badanie moczu. Usługi lekarskie obejmują także wizyty domowe oraz wizyty szkolne w szkołach podstawowych znajdujących się na terenie Gminy. Szkoły objęte są także opieką pielęgniarską. Zakład prowadzi programy profilaktyczne, m.in. chorób układu krążenia i przewlekłej obturacyjnej choroby płuc. Opieka nad dziećmi chorymi i zdrowymi została rozdzielona cezurą czasową, ustalono inne przedziały przyjęć dzieci zdrowych i chorych. Pod opieką ośrodka znajdują się osoby niepełnosprawne, w tym dzieci do 18 roku życia.

Liczba pacjentów powyżej 60 roku życia wynosi 620. Grupa ta stanowi 18% wszystkich pacjentów. W opinii kierownika ZOZ obserwuje się potrzebę zorganizowanej formy pomocy osobom starszym.

Zestawienie problemów zdrowotnych pacjentów PZOZ w Jastrzębi:

1. Liczba dzieci z wadami postaw i kręgosłupa – 70
2. Liczba dzieci z wadami wzroku – 65
3. Liczba dzieci z wadami słuchu – 4
4. Liczba dzieci z wadami wymowy – 30
5. Liczba zachorowań na:
  - gruźlicę – 1
  - dychawicę oskrzelową – 40
  - układ pokarmowy – 200
  - układ krążenia – 230
  - cukrzycę – 60

- nowotwory – 38
- nerwice – 25
- choroby psychiczne – 5

Liczba dzieci opóźnionych w przyjmowaniu szczepień – 3 w tym i z powodu zaniedbania rodziców – 3.

Należy zaznaczyć, że dane dotyczące nerwic i chorób psychicznych są niepełne. Trudności 25w zebraniu danych dotyczą także różnego typu uzależnień, np. od alkoholu, nikotyny czy narkotyków, oraz zachorowań na AIDS (dane z roku 2005 na podstawie ankiety zatwierdzonej przez kierownika ZOZ).

Na terenie Gminy znajduje się również Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej z siedzibą w Bartodziejach, który ma wyznaczone dni otwarcia również w Jastrzębi. Opieką swą obejmuje około 3.100 pacjentów. Warunki lokalowe w Bartodziejach jak i w Jastrzębi zaspokajają potrzeby osób niepełnosprawnych. W zestawieniu znaczących problemów zdrowotnych znajdują się również cukrzyca, choroby kręgosłupa i wady postawy, układ krążenia i układ pokarmowy, również zlokalizowano przypadki niedożywienia. Na terenie Gminy znajduje się jeden punkt apteczny w miejscowości Jastrzębia, usytuowany bardzo blisko zakładów opieki zdrowotnej. Także ten punkt jest przystosowany do osób niepełnosprawnych. Gabinet stomatologiczny usytuowano w tym samym budynku. Usługi dostępne są w zakresie ubezpieczenia jak też prywatnie.

Z pewnością do niedoborów opieki zdrowotnej na terenie Gminy Jastrzębia należy zaliczyć brak usług specjalistycznych psychologa, ginekologa oraz dostępu do punktu opieki nad osobami uzależnionymi. Niedoborem jest także brak działań promujących zdrowie oraz zabezpieczających usługi rehabilitacyjne dla wciąż powiększającej się grupy osób starszych i z wadami postaw kręgosłupa.

Tab. 16 Osoby niepełnosprawne według kategorii niepełnosprawności, płci, ekonomicznych grup wieku, poziomu wykształcenia oraz aktywności ekonomicznej w gminie Jastrzębia.*

Wyszczególnienie	Osoby niepełnosprawne								
	ogółem			prawnie			tylko biologicznie		
	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety	razem	mężczyźni	kobiety
Ogółem	546	283	263	419	234	185	127	49	78
Według ekonomicznych grup wieku przedprodukcyjny	69	35	34	47	23	24	22	12	10
- produkcyjny	272	168	104	251	155	96	21	13	8
- mobilny	99	53	46	91	48	43	8	5	3
- niemobilny	173	115	58	160	107	53	13	8	5
Poprodukcyjny	205	80	125	121	56	65	84	24	60

* Dane za 2002 r. (na podstawie narodowego spisu powszechnego ludności i mieszkańców).

Z analizy danych wynika, że 9% społeczeństwa Gminy Jastrzębia (liczba ludności ogółem w 2002r. – 6.279) stanowią osoby niepełnosprawne, z tego 272 osoby, tj. 4% to osoby w wieku produkcyjnym, a 205 osób w wieku poprodukcyjnym, w wieku przedprodukcyjnym jest 69 osób. W większości osoby te niepełnosprawność mają orzeczoną prawnie, tj. 76% wszystkich niepełnosprawnych. W grupie osób tylko biologicznie niepełnosprawnych większość stanowią kobiety (78 ze 127 ogółem) w tym 60 znajduje się w wieku poprodukcyjnym. Mężczyzn w tej grupie jest natomiast 24.

Charakterystyka życia kulturalnego.

Na terenie gminy brak placówek, które statutowo zajmowałyby się rozwijaniem zainteresowań młodzieży i dzieci, oraz kulturą szeroko pojętą. Rozwijaniem zainteresowań, organizacją imprez sportowo-kulturalnych zajmują się, zatem szkoły w ramach realizowania własnych zadań, uznając, że szkoła nie tylko uczy, ale też bawi i rozwija.

W gminie Jastrzębia znajdują się trzy biblioteki publiczne w miejscowościach: Jastrzębia, Lesiów oraz Mąkosy Stare. W bibliotece z siedzibą w Jastrzębi udostępnione są komputery z możliwością dostępu do Internetu.

Głównym inicjatorem życia sportowego na terenie gminy jest klub sportowy „Akcja I” zrzeszający piłkarzy, w tym grupy juniorów.

W miejscowościach Jastrzębia i Lesiów działają koła gospodyń wiejskich.

Szkoły podstawowe w Kozłowie, Lesiowie i Owadowie organizują w okresie letnim festyny rodzinne animując w ten sposób społeczność lokalną do samoorganizacji.

Zasoby transportowe i komunikacyjne.

Połączenie mieszkańców gminy z najbliższym miastem Radomiem obsługuje autobus podmiejski literowy „L”. Gmina znajduje się w dwóch strefach (I i II), co wiąże się ze zróżnicowanym kosztem biletów. Przez tereny gminy przejeżdżają również autobusy PKS. Zarówno jeden jak i drugi rodzaj połączenia nie zaspakajają potrzeb mieszkańców, a ponadto znajdują się miejscowości, z którymi nie ma żadnego połączenia, albo jedno na dobę. Przez teren gminy przechodzi linia kolejowa i w miejscowości Lesiów oraz Bartodzieje znajdują się stacje PKP. W gminie użytkowane są dwa autobusy przeznaczone głównie do transportu dzieci szkolnych. Sprawną komunikację uzupełnia również bus dla niepełnosprawnych obsługujący głównie dowóz dzieci niepełnosprawnych z terenu gminy do szkół poza jej granice. Autobusy są własnością gminy.

Stan bezpieczeństwa.

Instytucją, której głównym zadaniem jest utrzymywanie porządku na terenie gminy jest Posterunek Policji w Jastrzębi. Na posterunku pracuje pięciu policjantów. Kierownik, asystent dochodzeniowo-śledczy, dwóch dzielnicowych oraz referent dochodzeniowo-śledczy. Zatrudnieni posiadają wymagane wykształcenie, jednak zabezpieczenie posterunku w potrzebny sprzęt nie spełnia w pełni wymaganych standardów.

Kadra policyjna zajmuje się nie tylko interwencjami i monitorowaniem terenu, ale także podejmuje działalność profilaktyczną w formie prelekcji w szkołach, dotyczących zasad odpowiedzialności dzieci i młodzieży za przestępstwa i wykroczenia, a także realizuje programy prewencyjne „Czuję się bezpiecznie” i „Bezpieczna Szkoła”.

W roku 2005 na terenie gminy miało miejsce 29 wypadków komunikacyjnych, w tym pod wpływem alkoholu 3. Policjanci zatrzymali 24 prawa jazdy. Zdaniem kierownictwa jedną z przyczyn może być niewystarczające oznakowanie dróg. Bezpieczeństwo rowerzystów i pieszych na drogach można by podnieść poprzez drobne zabiegi umieszczania świateł odblaskowych w miejscach widocznych, szczególnie w okresie jesiennym i zimowym.

Tab. 17 Rodzaje przestępstw i wykroczeń w roku 2005r.*

Lp.	Wyszczególnienie	Przestępstwo	Wykroczenie
1.	Kradzież mienia	33	14
2.	Kradzież z włamaniem	9	-
3.	Nietrzeźwi kierujący	25	2
4.	Uszkodzenie mienia	8	13
5.	Fałszerstwo	7	-
6.	Bójki i pobicia	2	-
7.	Szalbierstwo	-	17
8.	Znęcanie	4	-

* Na podstawie ankiety zatwierdzonej przez kierownika jednostki

Największym, zatem problemem są kradzieże oraz niebezpieczna jazda kierowców. Zarówno jeden jak i drugi problem łatwiej rozwiązać stosując długofalową prewencję. Policjanci interweniują także w przypadkach przemocy. W ramach tych działań prowadzona jest niebieska linia oraz współpraca z GOPS. Według danych

posterunku najczęściej spotykanymi ofiarami przemocy są kobiety, następnie osoby starsze, a w dalszej kolejności dzieci, najmniej dotknięci tym problemem są mężczyźni, oni mieszczą się zwykle w grupie sprawców. W 2005r. policjanci interweniowali w sprawach konfliktów domowych 43 razy, w tym w 8-u przypadkach sprawy skierowano do sądu, także w ośmiu przypadkach założono niebieskie karty.

W szczególnych sytuacjach mieszkańcy mogą również korzystać z pomocy Komendy Miejskiej Policji w Radomiu, dotyczy to każdego rodzaju interwencji.

W gminie Jastrzębia prowadzi działalność także Ochotnicza Straż Pożarna, której statutowymi zadaniami są ochrona przeciwpożarowa oraz edukacja młodzieży szkolnej i pozaszkolnej z zakresu przepisów przeciwpożarowych. Jednostka OSP Jastrzębia zrzesza 24 strażaków w tym 10 z zawodowym przygotowaniem. Od 5 lat należy do Krajowego Systemu Ratowniczego. Dzięki finansowej pomocy KSR zakupiono sprzęt, który spełnia unijne wymagania. Podstawowe potrzeby w ramach osprzętowania i wyposażenia strażnicy są zaspakajane, jednak kierownictwo wciąż podejmuje zabiegi o poprawę warunków, sprzętu i modernizację garażów wraz z zapleciami. Zauważono zmniejszenie się zainteresowania młodzieży wstąpieniem w szeregi OSP, dlatego też podejmowane są działania promocji zawodu strażaka, a także przybliżenie wiedzy przeciwpożarowej i ratowniczej. W związku z tym jednostka prowadzi również działania profilaktyczno-edukacyjne wśród młodzieży szkolnej, w tym pogadanki w szkołach, oraz pokazy sprzętu przeciwpożarowego i demonstracja użycia go.

Corocznie organizowany jest konkurs międzyszkolny na terenie gminy z wiedzy praktycznej, zasad bezpieczeństwa i ochrony przeciwpożarowej, który kończy się atrakcyjnymi nagrodami.

Sytuacja edukacyjna.

W gminie Jastrzębia znajduje się dziewięć placówek edukacyjnych. Jest to sześć publicznych szkół podstawowych, jedna niepubliczna szkoła podstawowa oraz jedno publiczne gimnazjum i jedno publiczne przedszkole. W miejscowości Jastrzębia funkcjonuje największa szkoła podstawowa i przedszkole oraz gimnazjum. Placówki mieszczą się w kompleksie budynków przylegających do siebie w centrum miejscowości.

Wszystkich uczniów w szkołach jest 957 (dane za 2005r.), a szkoły zatrudniają 127 nauczycieli. Tylko dwie placówki zatrudniają pedagogów, choć potrzebę takiego etatu wyrażają wszyscy dyrektorzy. We wszystkich szkołach zapewniona jest opieka pielęgniarki i lekarza. Usługi takie świadczą miejscowe ośrodki zdrowia w ramach umów z NFZ. Tylko dwa budynki dostosowane są architektonicznie do potrzeb osób niepełnosprawnych. W Publicznej Szkole Podstawowej w Jastrzębi działa stołówka, która przygotowuje gorące posiłki dla wszystkich objętych dożywianiem uczniów na terenie gminy, które są przewożone do punktów rozdziału posiłków w pozostałych szkołach.

Tab. 18

Lp.	Nazwa szkoły	Liczba dzieci w szkole	Liczba zatrudnionych nauczycieli	Czy w szkole zatrudniony jest pedagog?	Czy zapewniona jest opieka pielęgniarska?	Czy budynek dostosowany jest do potrzeb osób niepełnosprawnych?	Czy szkoła realizuje programy profilaktyczno-edukacyjne?
1.	P.S.P. w Jastrzębi	261	27	tak	tak	tak	tak
2.	P.S.P. w Lesiowie	73	9	nie	tak	nie	tak
3.	P.S.P. w Kozłowie	72	11	nie	tak	nie	tak
4.	P.S.P. w Mąkosach Starych	56	11	nie	tak	nie	nie
5.	N.S.P. w Owadowie	58	15	nie	X	nie	X
6.	P.S.P. w Bartodziejach	51	12	nie	tak	nie	X
7.	P.S.P. w Woli Goryńskiej	78	11	nie	tak	nie	X

8.	P.G. w Jastrzębi	308	31	tak	tak	tak	tak
	Razem	957	127	X	X	X	X

X – oznacza, że respondent pominął odpowiedź na pytanie zamieszczone w ankiecie.

Większość szkół posiada sale gimnastyczne i boiska, jednak standard i wymiary zarówno sal jak i boisk nie jest wysoki, dostosowany do miejscowych możliwości. W większości szkół brakuje także świetlic, zarówno pomieszczenia z prawdziwego zdarzenia wyposażonego we wszystkie pomoce dydaktyczne jak też organizacji zajęć świetlicowych równoległych do zajęć lekcyjnych. W większości szkoły posiadają pracownie komputerowe i dostęp do Internetu. We wszystkich placówkach organizowane są koła zainteresowań. Każda z nich oferuje dosyć duży wachlarz propozycji. Jednak w ramach zajęć pozalekcyjnych, tylko jedna ze szkół organizuje wolontariat, jako jeszcze jedną propozycję zaangażowania społecznego dla dzieci i młodzieży. Niestety zajęcia pozalekcyjne nie zagospodarowują czasu młodzieży w godzinach popołudniowych i w dni wolne.

Tab. 19

Nazwa szkoły	Sala gimnastyczna	Boisko	Świetlica szkolna	Wyposażenie w sprzęt komputerowy	Koła zainteresowań	Wolontariat
P.S.P. w Jastrzębi	tak	tak	tak	tak (16)	tak	nie
P.S.P. w Lesiowie	nie	tak	nie	nie	tak	nie
P.S.P. w Kozłowie	nie	tak	nie	nie	tak	nie
P.S.P. w Mąkosach Starych	nie	tak	nie	tak (10)	tak	tak
N.S.P. w Owadowie	tak	tak	tak	tak (10)	tak	nie
P.S.P. w Bartodziejach	tak	X	X	tak	tak	X
P.S.P. w Woli Goryńskiej	tak	tak	X	nie	tak	X
P.G. w Jastrzębi	tak	nie	nie	tak (25)	tak	X

X – oznacza, że respondent pominął odpowiedź na pytanie zamieszczone w ankiecie.

We wszystkich placówkach znajdują się uczniowie wymagający pomocy w zakresie dodatkowych zajęć wyrównawczych (w dużej mierze przyczyny obniżonej sprawności intelektualnej leżą w zaniedbaniu środowiskowym, rzadziej zdarza się, aby powodem był stan zdrowia dziecka lub niepełnosprawność), a także pracy ze specjalistą w zakresie trudności z wymową (wady różnego stopnia o różnym podłożu). Dzieci niepełnosprawnych jest niewiele, jednak wymagających korekty postawy (gimnastyki korekcyjnej) dosyć duża grupa (około 19% wszystkich szkół podstawowych). Dzieci uczęszczające na zajęcia wyrównawcze to duża grupa (23% uczniów szkół podstawowych i 24% uczniów gimnazjum). Niepokojący jest także procent (13) potrzebujących pomocy logopedy. Niestety tylko jedna ze szkół może korzystać z pomocy fachowca w placówce. Rodzice pozostałych dzieci szukają pomocy w pobliskim Radomiu.

Tab. 20 Struktura dzieci w szkołach na terenie gminy Jastrzębia według wad, niepełnosprawności i trudności szkolnych w 2005r.

Nazwa szkoły	Liczba dzieci w szkole	Liczba dzieci uczęszczających na zajęcia wyrównawcze (w stosunku do ogólnej liczby dzieci w szkole)	Liczba dzieci z wadami postawy	Liczba dzieci z wadami wymowy	Liczba dzieci niepełnosprawnych
P.S.P. w Jastrzębi	261	64 (24%)	47 (18%)	21 (8%)	6
P.S.P. w Lesiowie	73	7 (9%)	13 (17%)	6 (8%)	0
P.S.P. w Kozłowie	72	11 (15%)	8 (11%)	24 (33%)	0
P.S.P. w Mąkosach Starych	56	14 (25%)	12 (21%)	15 (26%)	X
N.S.P. w Owadowie	58	25 (43%)	18 (31%)	4 (1%)	X
P.S.P. w Bartodziejach	51	X	X	X	X
P.S.P. w Woli Goryńskiej	78	X	X	X	X
Razem	520	121 (23%)	98 (19%)	70 (13%)	X
P.G. w Jastrzębi	308	73 (24%)	2 (1%)	4 (1%)	9 (3%)

X – oznacza, że respondent pominął odpowiedź na pytanie zamieszczone w ankiecie

Uczniowie szkół gminy Jastrzębia wymagają troski i opieki swoich wychowawców, ale pomimo starań, które dokłada grono pedagogiczne rodzą się problemy, które dotyczą dzieci z różnych powodów i rodzą w nich reakcje niepokojące zarówno dorosłych jak też samych uczniów, powodujące jeszcze większe trudności, niepokój, stres, czy niepowodzenia szkolne. Czasem, umiejętności wychowawcy i rodzica nie wystarczają by pomóc dziecku, dlatego też w ocenie dyrektorów szkół pewna liczba dzieci wymaga pomocy pedagoga, zdarza się, że wstępna diagnoza uznaje konieczność interwencji psychologa lub psychiatry. W szkołach podstawowych brak uczniów repetujących klasę, w gimnazjum jest to też niewielka liczba. W każdej placówce znajdują się zdolne jednostki, których średnia oceny przekracza 4,74. Dzieci takie zasługują nie tylko na pochwałę i nagrodę roczną, dobrze by było, aby wsparto je w inny sposób, inwestując w rozwój ich zdolności poprzez indywidualną pracę ze zdolnym dzieckiem, ale także wsparcie finansowe. Niestety żadna ze szkół nie realizuje tego typu programu głównie z powodów niedoinwestowania szkół i braku możliwości finansowych.

Średnia ocen końcowych we wszystkich szkołach jest porównywalna.

Tab. 21 Warunki edukacyjno wychowawcze w szkołach na terenie gminy Jastrzębia.*

Nazwa szkoły	Liczba dzieci w szkole	Liczba dzieci wymagających pomocy pedagoga	Liczba dzieci wymagająca innej pomocy (w tym psychologa)	Liczba dzieci powtarzająca klasy	Liczba dzieci ze średnią ocen 4,75 i powyżej	Średnia ocen końcowych
P.S.P. w Jastrzębi	261	26 (9%)	0	0	28	3,5
P.S.P. w Lesiowie	73	2 (2%)	1	0	5	3,35
P.S.P. w Kozłowie	72	20 (27%)	20	0	12	3,6
P.S.P. w Mąkosach Starych	56	5 (8%)	5	0	4	3,2
N.S.P. w Owadowie	58	3 (5%)	X	0	X	X
P.S.P. w Bartodziejach	X	X	X	X	X	X
P.S.P. w Woli Goryńskiej	X	X	X	X	X	X
P.G. w Jastrzębi	308	206 (66%)	X	4	33	X
Razem	520	262 (50%)	X	X	X	X

X – oznacza, że respondent pominął odpowiedź na pytanie zamieszczone w ankiecie.

* Dane uzyskane na podstawie ankiet, zatwierdzone przez osoby odpowiedzialne.

Dzieci w każdym wieku wymagają opieki, troski i zainteresowania osób dorosłych, w pierwszym rzędzie rodziców i innych członków rodziny. Ważnym elementem wychowania jest środowisko rówieśnicze i instytucje, z którymi się styka, rozwijając swoje umiejętności (tu najważniejsza jest szkoła). W każdym okresie życia dziecko wymaga innych umiejętności wychowawczych ze strony opiekunów, ale też oczekuje charakteru komunikacji dostosowanego do jego poziomu, pragnie być podmiotem relacji. Rozwój cywilizacyjny i globalizacja kusi młodego człowieka propozycjami, którym nie potrafi odmówić. Badania ogólnopolskie dają raporty bardzo niepokojące, np. 9-u na 10-u uczniów gimnazjum pije alkohol, duży procent dzieci w szkole podstawowej ma kontakt z papierosami. Narkotyki w środowiskach miejskich są łatwo dostępne. W kręgach młodzieżowych istnieją „mody” na niebezpieczne wyczyny, na coraz wcześniejszą inicjację seksualną, dorabianie poprzez prostytutkę zarówno dziewcząt jak i chłopców. Zdaniem kierownictwa placówek edukacyjnych na naszym terenie problemy tego typu są bardzo sporadyczne. W szkołach nie zaobserwowano kontaktów uczniów z alkoholem, z papierosami, z narkotykami, incydentów przemocy i agresji jest niewiele, podobnie jest z czynami karalnymi, np. kradzieżą i tylko raz miała miejsce interwencja policji w szkole. Z pewnością środowisko wiejskie jest czynnikiem, który zmniejsza zagrożenie różnymi patologiami, a niewielka w porównaniu z miejskim liczba uczniów w szkołach pozwala na szybką reakcję i przeciwdziałanie problemom wychowawczym.

Tab. 22 Problemy społeczne w szkołach na terenie gminy Jastrzębia.*

Nazwa szkoły	Czy zaobserwowa -no kontakt uczniów z alkoholem?	Czy zaobserwowa -no kontakt uczniów z papierosami?	Czy zaobserwowa -no kontakt uczniów z narkotykami?	Czy zaobserwowa -no incydent przemocy?	Czy zaobserwowa -no incydent agresji?	Czy zaistniały incydenty kradzieży w szkole?	Czy interweni- -owała policja?
P.S.P. w Jastrzębi	nie	nie	nie	nie	nie	nie	tak
P.S.P. w Lesiowie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
P.S.P.w Kozłowie	nie	nie	nie	nie	nie	nie	nie
P.S.P. w Mąkosach Starych	nie	nie	nie	tak	tak	nie	nie
N.S.P. w Owadowie	nie	nie	nie	tak	tak	nie	X

P.S.P. w Bartodziejach	X	X	X	X	X	X	X
P.S.P. w Woli Goryńskiej	X	X	X	X	X	X	X
P.G w Jastrzębi	X	X	X	X	X	tak	X

X – oznacza, że respondent ankiety pominął odpowiedź na pytanie zamieszczone w ankiecie

* Dane uzyskane na podstawie ankiet, zatwierdzone przez osoby odpowiedzialne.

Z informacji udzielonych przez szkołę wynika, że większość rodziców kontaktuje się ze szkołą, duża część (od 80 do 90%) w ramach spotkań z rodzicami organizowanymi przez szkołę (tzw. „wywiadówki”) oraz pewien procent rodziców (od 5% do 100%) kontaktujący się ze szkołą z własnej inicjatywy poza wyznaczonymi terminami.

Tab. 23 Współpraca rodziców ze szkołami na terenie gminy Jastrzębia.*

Lp.	Nazwa szkoły	Obecność rodziców na zebraniach szkolnych w %	Procent rodziców kontaktujących się ze szkołą z własnej inicjatywy
1.	P.S.P. w Jastrzębi	85	5
2.	P.S.P. w Lesiowie	80	20
3.	P.S.P. w Kozłowie	90	20
4.	P.S.P. w Mąkosach Starych	X	30
5.	N.S.P. w Owadowie	80	X
6.	P.S.P. w Bartodziejach	X	X
7.	P.S.P. w Woli Goryńskiej	X	X
8.	P.G w Jastrzębi	90	100

X – oznacza, że respondent ankiety pominął odpowiedź na pytanie zamieszczone w ankiecie.

* Dane uzyskane na podstawie ankiet, zatwierdzone przez osoby odpowiedzialne.

Stan i możliwości pomocy społecznej.

Głównym realizatorem zadań z zakresu pomocy społecznej na szczeblu samorządu jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Jastrzębi.

Pracuje w nim cztery osoby. Kierownik i trzech pracowników socjalnych. Pracownicy obsługują 19 miejscowości, z których petenci mogą zgłaszać się z każdym problemem do konkretnych pracowników. Poza obsługą rejonów opiekuńczych GOPS obsługuje dodatki mieszkaniowe, świadczenia rodzinne oraz klientów ośrodka w zakresie ZUS. Prowadzona jest praca w ramach dwóch systemów informatycznych (tworzenie bazy i obsługa w zakresie świadczeń rodzinnych i pomocy społecznej). Kierownik GOPS, poza zarządzaniem i organizacją ośrodka, zajmuje się także obsługą Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Jest pełnomocnikiem – koordynatorem Programu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przewodniczącym Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Od 1990 roku do 2004 roku obowiązywała ustawa, która zmieniła oblicze pomocy społecznej, z innej perspektywy spojrziała na Klienta ośrodka i udostępniła nowe metody pracy socjalnej. L. M. Brammer pisze: „Najbardziej pomocną rzeczą, jaką możemy zrobić dla drugiej osoby jest dopomóc jej w pomaganiu sobie...” (1984). Zatem ośrodek wykonuje pracę na rzecz usamodzielnienia się naszych Klientów po uprzednim udzieleniu pomocy w sytuacji kryzysowej. Praca socjalna udzielona jest bez względu na dochód rodziny czy osoby. Uznana jest za podstawowy instrument pracy pracownika socjalnego. Jej celem są działania wzmacniające aktywność własną osób i rodzin tak, aby mogły one w przyszłości podjąć swoją samodzielność życiową.

Praca socjalna jest zatem prowadzona przede wszystkim w ramach pracy środowiskowej (w miejscu zamieszkania) oraz pracy instytucjonalnej. Obejmuje ona wszelkiego rodzaju pośrednictwo prawne, ekonomiczne, psychologiczne, pedagogiczne, a także pomoc w prawidłowym załatwieniu konkretnych trudnych spraw życiowych. Pracownicy ops jako profesjonaliści realizują wymienione w ustawie o pomocy społecznej zadania. Pełnią role pomocników, ratowników, doradców, informatorów, pośredników, animatorów, reformatorów, planistów, diagnostów, koordynatorów, administratorów i sprawozdawców. Jedną z technik

pracy socjalnej jest wywiad środowiskowy. Umożliwia on uzyskanie pierwszych podstawowych informacji pozwalających na wejściu rozpoznać sytuację petenta. Można go określić jako punkt wyjścia do dalszych obserwacji, budowania diagnozy sytuacji rodziny lub klienta i planu terapii (wyjście z trudnej sytuacji). Praca z rodziną metodą indywidualnego przypadku potrzebuje czasu, a wyklucza przypadkowość. Im dłużej pracownik poznaje rodzinę tym bardziej orientuje się w nurtujących ją problemach. Aby praca z rodziną była efektywna ośrodek współpracuje ze szkołami na terenie gminy (dyrektorzy, wychowawcy, nauczyciele), z posterunkiem policji (najczęściej wtedy gdy pojawia się alkoholizm, przemoc, trudności wychowawcze, nieprzystosowanie społeczne), pedagogami szkolnymi (interesują nas zachowania szkolne, postępy w nauce i inne osiągnięcia, także ochrona przed uzależnieniami, niepowodzenia szkolne, depresje dziecięce), kuratorami (w zakresie wnioskowania o kuratelę, zainteresowanie jej skutkami, czasem pomoc w umieszczeniu dzieci w rodzinach zastępczych lub innych placówkach opiekuńczych), sądem i innymi instytucjami pomocowymi.

Ośrodek wkłada wiele zaangażowania aby doskonalić swoją pracę, rozszerzać formy pomocy niematerialnej, skuteczniej oddziaływać na swoich klientów i lepiej z nimi współpracować. Jest to trudne ponieważ kumulują się tu wszelkie trudności i narastające problemy społeczne, na klientach odbijają się wszelkie programy ekonomiczne kraju.

Do metod pracy, które wykorzystuje GOPS zaliczamy:

- ✓ metodę pracy z indywidualnym przypadkiem,
- ✓ metodę pracy grupowej,
- ✓ metodę pracy środowiskowej.

Do przeważających należy metoda pracy z indywidualnym przypadkiem, pozostałe stosowane są sporadycznie.

Tab. 24 Ilość osób objętych pomocą społeczną z powodu trudnej sytuacji życiowej w gminie Jastrzębia.

Charakterystyka trudnej sytuacji życiowej	2004 – 6.506 osób			2005 – 6.599 osób		
	Liczba gospodarstw domowych	Liczba osób w gospodarstwach domowych	% ogółu mieszkańców	Liczba gospodarstw domowych	Liczba osób w gospodarstwach domowych	% ogółu mieszkańców
Ubóstwo	279	1.263	19%	230	1.215	18%
Sieroctwo	2	2	-	2	2	-
Wielodzietność	20	141	2%	30	211	3%
Potrzeba ochrony macierzyństwa	70	393	6%	80	448	7%
Bezrobocie	145	924	14%	150	945	14%
Niepełnosprawność	30	123	1%	25	103	1%
Długotrwała choroba	25	95	1%	27	105	1%
Rodziny niepełne	10	38	-	10	38	-
Alkoholizm	50	292	4%	25	175	3%
Przemoc	5	23	-	5	23	-

Liczba osób, którym przyznano decyzję świadczenie pomocy społecznej w 2001r. to 723 (11% ludności gminy), a w 2005r. – 693 (10% ludności gminy). Liczna osób, którym przyznano pomoc w różnej formie w 2004r. to 300 w tym: w ramach zadań zleconych – 67 rodzin; w ramach zadań własnych – 249 rodzin, a w 2005r. – 262 w tym: w ramach zadań zleconych – 20 rodzin, w ramach zadań własnych – 252 rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębi realizuje także „Program państwa dożywianie dzieci w szkole” i tą formą pomocy w 2004r. objęto 258 dzieci z terenu gminy, a w 2005r. 292 dzieci.

Do ustawowych form pomocy zalicza się:

- ✓ zasiłki stałe z powodu niepełnosprawności lub z powodu wieku,
- ✓ zasiłki celowe,
- ✓ zasiłki celowe w naturze,
- ✓ zasiłki okresowe,
- ✓ umieszczanie w Domach Pomocy Społecznej,
- ✓ praca socjalna (w tym interwencje).

Tab. 25 Liczba osób korzystających z pomocy GOPS w Jastrzębi według miejscowości.

Lp.	Nazwa miejscowości	2004 rok	2005 rok
1.	Bartodzieje	18	11
2.	Brody	6	10
3.	Dąbrowa Jastrzębska	19	14
4.	Dąbrowa Kozłowska	13	12
5.	Goryń	12	9
6.	Jastrzębia	50	39
7.	Kolonia Lesiów	23	27
8.	Lewaszówka	9	8
9.	Mąkosy Nowe	9	10
10.	Mąkosy Stare	22	18
11.	Olszowa	4	4
12.	Owadów	30	19
13.	Wojciechów	9	6
14.	Wola Owadowska	8	13
15.	Wolska Dąbrowa	4	1
16.	Wólka Lesiowska	14	11
17.	Lesiów	20	21
18.	Wola Goryńska	11	12
19.	Kozłów	19	17

Najwięcej rodzin korzystających z pomocy ośrodka pochodzi z Jastrzębi, należy jednak zaznaczyć, że jest to największa wieś w gminie, najmniej rodzin pochodzi z Wolskiej Dąbrowy i Olszowy, które należą do grupy miejscowości o niewielkiej liczbie ludności.

ANALIZA SWOT

Edukacja publiczna.

MOCNE STRONY – STRENGTHS ⇒UTRZYMAĆ	SŁABE STRONY – WEAKNESSES ⇒ZLIKWIDOWAĆ
<ul style="list-style-type: none"> ✓ współpraca z rodzicami ✓ małe środowiska szkolne sprzyjające szybkiej wykrywalności patologii ✓ duży wachlarz propozycji, kół zainteresowań ✓ niewielka liczebność klas sprzyjająca integracji uczniów i prawidłowemu oddziaływaniu metod wychowawczych ✓ znajomość środowiska uczniów przez nauczycieli ✓ możliwość szybkiego kontaktu nauczyciela z rodzicami ✓ wychowywanie dzieci wiejskich przez pracę (organizowanie czasu wolnego poprzez udział w pracach polowych) 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ brak możliwości prowadzenia działalności pozalekcyjnych ✓ brak promocyjnych działań wspierających dzieci zdolne ✓ utrudniona współpraca z poradnią psychologiczno – pedagogiczną ✓ brak wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka ✓ bieda panująca w społeczeństwie ✓ luki edukacyjne rodziców ✓ brak dostępu do specjalistów, np. logopedy, psychologa, rehabilitanta ✓ brak dostatecznej liczby pedagogów szkolnych ✓ słabe zaplecze sportowe
SZANSE – OPPORTUNITIES ⇒WYKORZYSTAĆ	ZAGROŻENIA – THREATS ⇒ZAPOBIEC
<ul style="list-style-type: none"> ○ stworzenie systemu stypendialnego dla dzieci ○ stworzenie i utrzymanie świetlic szkolnych z elementem socjoterapii ○ stworzenie etatu pedagoga szkolnego ○ poszerzenie propozycji kół zainteresowań i spędzanie wolnego czasu w godzinach popołudniowych i weekendy ○ współpraca ze specjalistami – tworzenie punktów konsultacyjnych w gminie ○ stworzenie programu wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka ○ możliwość aplikowania o dotacje finansowe w ramach funduszy pomocowych ○ rozwinięcie działań wolontarystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ przyzwolenie społeczne na spożywanie przez nieletnich alkoholu i palenia papierosów ✓ małe zainteresowanie rodziców w jaki sposób dziecko spędza czas ✓ szeroka propozycja spędzania wolnego czasu która nie podlega kontroli rodziców ✓ powiększająca się bieda społeczeństwa i bezrobocie ✓ brak motywacji i autorytetów ✓ narastająca agresja wśród nieletnich ✓ brak perspektyw rozwoju przez naukę ✓ patologiczne zwyczaje szkolne („kocenie”) powodujące depresje i poczucie odrzucenia

MOCNE STRONY – STRENGTHS ⇒ UTRZYMAĆ	SŁABE STRONY – WEAKNESSES ⇒ ZLIKWIDOWAĆ
<ul style="list-style-type: none"> • baza lokalowa dostosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych • wyposażenie w sprzęt diagnostyczny • apteka • gabinet stomatologiczny • opieka lekarska i pielęgniarstwa nad szkołami 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczony dostęp do specjalistów (ginekolog, rehabilitant, psychiatra) • brak edukacji o nowoczesnych metodach planowania rodziny i standardach odpowiedzialnego rodzicielstwa • brak środków na promocję zdrowia • brak programu opieki nad osobami starszymi • brak punktu rehabilitacyjnego
SZANSE – OPPORTUNITIES ⇒ WYKORZYSTAĆ	ZAGROŻENIA – THREATS ⇒ ZAPOBIEC
<ul style="list-style-type: none"> ○ stabilizacja prawa dotyczącego ochrony zdrowia ○ fundusze pomocowe jako źródła dofinansowania zakupu sprzętu medycznego lub stworzenie programów promujących zdrowie ○ szkolenie personelu medycznego ○ współpraca z placówkami oświatowymi oraz GOPS ○ organizacja szkoły rodzenia 	<ul style="list-style-type: none"> • zbyt wysokie wymagania standaryzacyjne • niestabilne prawo dotyczące ochrony zdrowia • propozycje pracy dla lekarzy za granicą na warunkach korzystniejszych niż w kraju

Pomoc społeczna, polityka prorodzinna i mieszkaniowa.

MOCNE STRONY – STRENGTHS ⇒ UTRZYMAĆ	SŁABE STRONY – WEAKNESSES ⇒ ZLIKWIDOWAĆ
<ul style="list-style-type: none"> ❖ profesjonalna kadra ❖ dobra znajomość środowiska ❖ wieloletnie doświadczenie w działaniach pomocowych i organizowaniu niekonwencjonalnych form pomocy 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone środki finansowe na realizację działań pomocowych i profilaktycznych • obciążone stanowiska pracy • wymagania ustawowe kładące nacisk na szeroką dokumentację i procedury • niedostateczne integracje między podmiotami świadczącymi pomoc • brak polityki prorodzinnej • brak zaplecza lokalowego
SZANSE – OPPORTUNITIES ⇒ WYKORZYSTAĆ	ZAGROŻENIA – THREATS ⇒ ZAPOBIEC
<ul style="list-style-type: none"> • organizowanie wolontariatu • pozyskiwanie środków z Europejskiego Funduszu Socjalnego • współpraca z organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami • zdobywanie nowych umiejętności • nowe rozwiązania prawne w obszarze pomocy społecznej • tworzenie nowych miejsc pracy i usług • praca ze środowiskiem lokalnym i edukacja społeczeństwa w zakresie polityki społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ubożenie społeczeństwa ✓ wzrastająca przestępczość i uzależnienie oraz patologizacja rodzin i innych środowisk społecznych ✓ wysokie bezrobocie ✓ brak grup samopomocowych działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych

Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii.

MOCNE STRONY – STRENGTHS ⇒ UTRZYMAĆ	SŁABE STRONY – WEAKNESSES ⇒ ZLIKWIDOWAĆ
<ul style="list-style-type: none"> ❑ Program Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zatwierdzony przez Radę Gminy ❑ działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ❑ Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Narkomanii w gminie Jastrzębia 	<ul style="list-style-type: none"> ❑ mała skuteczność pracy komisji ❑ brak współpracy z rodzinami ❑ brak działającego na terenie klubu AA, lub duszpasterstwa ❑ długa procedura skierowania osób na leczenie w zamkniętych placówkach ❑ zbyt mała kontrola ze strony policji ❑ brak profesjonalnych akcji z udziałem psa i policji w ramach profilaktyki
SZANSE – OPPORTUNITIES ⇒ WYKORZYSTAĆ	ZAGROŻENIA – THREATS ⇒ ZAPOBIEC
<ul style="list-style-type: none"> ▪ fundusze pomocowe ▪ współpraca z GOPS, Policją i innymi organizacjami zajmującymi się problemami uzależnień ▪ stworzenie punktu konsultacyjnego ▪ podniesienie kwalifikacji członków Komisji 	<ul style="list-style-type: none"> ❑ duża dostępność alkoholu niewiadomego pochodzenia na rynku ❑ niska świadomość problemów dotyczących uzależnień i brak samokrytyki ❑ negatywne wzory propagowane przez mass-media

CELE GŁÓWNE I PRIORYTETY.

Uwzględniając charakterystykę terenu gminy Jastrzębia oraz diagnozę jej problemów społecznych, kierując się misją, która wskazuje kierunek działań polityki społecznej, sformułowano cel strategiczny dla obszarów:

1. Edukacja społeczna
2. Ochrona zdrowia
3. Pomoc społeczna, polityka prorodzinna i mieszkaniowa
4. Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii
5. Porządek publiczny i bezpieczeństwo.

Cel strategiczny:

Wiedza, świadomość i aktywność budują kapitał ludzki, mobilizują i integrują społeczność zapobiegając zagrożeniom.

Cel strategiczny wyznaczono na podstawie priorytetów działań ustalonych w trakcie prac Zespołu do spraw budowy Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

Zatem za priorytetowe uznano takie działania jak:

- 1. Edukacja**
- 2. Integracja**
- 3. Profilaktyka**
- 4. Aktywizacja**
- 5. Niwelacja**

Kolejność ustalono według wagi jaką przypisano poszczególnym działaniom, aby z powodzeniem można było realizować misję i cele główne niniejszej strategii.

Cel główny dla obszaru – Edukacja publiczna:

Kapitał ludzki oparty na wiedzy, budujący świadome i aktywne społeczeństwo.

Cel główny dla obszaru – Ochrona zdrowia:

Zdrowe społeczeństwo, świadome zagrożeń, aktywne i sprzyjające integracji z niepełnosprawnymi.

Cel główny dla obszaru – Pomoc społeczna polityka prorodzinna i mieszkaniowa:

Profesjonalne służby społeczne, wzmacniające świadomość społeczną, wspierające jakość życia lokalnej społeczności, mobilizujące siły zewnętrzne na rzecz integracji mieszkańców.

Cel główny dla obszaru – Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomanii:

Efektywne rozwiązywanie problemów uzależnień.

Cel główny dla obszaru – Porządek publiczny i bezpieczeństwo mieszkańców:

Wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa w życiu społecznym i rodzinnym oraz organizacja ruchu drogowego.

CELE SZCZEGÓŁOWE I ICH REALIZACJA

Edukacja publiczna.

Cel główny: *Kapitał ludzki oparty na wiedzy, budujący świadome i aktywne społeczeństwo.*

Cele szczegółowe:

- 8. *Nowoczesny system oświaty*
- 2. *Dostępność bogatej oferty edukacyjnej*
- 3. *Rozwijanie świadomości małej ojczyzny i patriotycznych uczuć*
- 4. *Wyrównywanie szans rozwojowych*
- 9. *Otwarta szkoła źródłem inicjatyw i integracji społecznej*
- 10. *Rozwój społeczeństwa opartego na wiedzy.*

Lp.	Działanie	Harmonogram realizacji	Nakłady	Raelizator
1.	Modernizacja bazy oświatowej (w tym zagospodarowanie terenu wokół szkoły)	2007-2009	budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe, sponsoring	placówki oświatowe, Urząd Gminy
2.	Likwidacja barier architektonicznych w placówkach oświatowych	2007-2009	budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	placówki oświatowe, Urząd Gminy
3.	Utworzenie pracowni komputerowych i modernizacja dotychczasowych	2007-2009	budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	placówki oświatowe, Urząd Gminy
4.	Doposażenie szkół w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne	2007-2009	budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	placówki oświatowe, Urząd Gminy
5.	Integracja środowiska lokalnego i w ramach szkoły otwartej (festyny rodzinne, oferta edukacyjna dla osób starszych i rodziców)	2007-2009	budżet gminy, sponsoring, fundusze pomocowe	placówki oświatowe, Urząd Gminy, Sołtysi

6.	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży w godzinach popołudniowych i dniach wolnych od nauki (zajęcie z komunikacji, kreowanie własnego wizerunku, trening społecznych umiejętności)	2007-2009	budżet gminy, sponsoring, fundusze pomocowe	placówki oświatowe
7.	Przygotowanie i realizacja oferty edukacyjnej związanej z ochroną dziedzictwa kulturowego	2007-2009	budżet gminy, sponsoring, fundusze pomocowe	placówki oświatowe, Urząd Gminy
8.	Organizowanie mini przedszkola (wyposażenie, zatrudnienie pracownika)	2007-2009	budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	placówki oświatowe
9.	Organizacja i rozwój świetlicy z elementami socjoterapii (wyposażenie, zatrudnienie pracownika)	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe	placówki oświatowe
10.	Doskonalenie kadry pedagogicznej uwzględniające nowoczesne techniki i potrzeby rozwojowe społeczności lokalnej	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe	placówki oświatowe
11.	Opracowanie i wdrożenie programu pomocy psychologicznej i pedagogicznej wspierające dziecko w rozwoju i rodzinę w procesie wychowywania	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe	placówki oświatowe
12.	Opracowanie i wdrożenie programu współpracy z rodziną i pomocy finansowej dzieciom z rodzin ubogich	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe, sponsoring, organizacje pozarządowe	placówki oświatowe Urząd Gminy
13.	Prowadzenie zajęć korekcyjno wychowawczych dla dzieci z deficytami rozwojowymi	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe	placówki oświatowe
14.	Prowadzenie zajęć korekcyjnych na basenie dla dzieci z wadami postawy	2007-2009	budżet gminy, sponsoring	placówki oświatowe
15.	Prowadzenie efektywnych programów profilaktycznych	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe	placówki oświatowe

Ochrona zdrowia.

Cel główny: *Zdrowe społeczeństwo świadome zagrożeń, aktywne i sprzyjające integracji z niepełnosprawnymi.*

Cele szczegółowe:

11. *Dobra opieka medyczna*
2. *Dostępność podstawowych usług medycznych i specjalistycznego poradnictwa*
3. *Profesjonalna profilaktyka i promocja zdrowego stylu życia*
4. *Integracja osób niepełnosprawnych ze zdrową częścią społeczności lokalnej*

Lp.	Działanie	Harmonogram realizacji	Nakłady	Realizator
1.	Dostosowanie pomieszczeń do wymogów określonych w obowiązujących przepisach prawa.	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet zakładów opieki zdrowotnej	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Gminy
2.	Modernizacja oraz zakup nowych urządzeń medycznych m. In. Do diagnostyki i terapii.	2007-2009	budżet zakładów opieki zdrowotnej, budżet gminy	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd gminy
3.	Zakup systemów informatycznych usprawniających system komunikacji z pacjentem oraz edukacji przez Internet.	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet zakładów opieki zdrowotnej	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Gminy
4.	Opracowanie i wdrożenie programu edukacji zdrowotnej dla poszczególnych grup wiekowych zmniejszającego ryzyka chorób cywilizacyjnych.	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet zakładów opieki zdrowotnej	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Gminy, placówki oświatowe
5.	Wdrożenie programu profilaktycznego chorób cywilizacyjnych, oraz w zakresie wad postawy, próchnicy i otyłości u dzieci i młodzieży.	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe, budżet zakładów opieki zdrowotnej	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Gminy, placówki oświatowe

6.	Wdrożenie programu pomocy osobom uzależnionym (program wczesnej interwencji)	2007-2009	budżet Gminy, budżet państwa, budżet zakładów opieki zdrowotnej	zakłady opieki zdrowotnej, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
7.	Program edukacyjny w zakresie wiedzy o nowoczesnych metodach planowania rodziny, propagowanie szkół rodzenia.	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe	zakłady opieki zdrowotnej
8.	Szkolenie personelu medycznego w zakresie poradnictwa i rehabilitacji	2007-2009	budżet zakładów opieki zdrowotnej, fundusze pomocowe, budżet gminy	zakłady opieki zdrowotnej
9.	Stworzenie wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego	2007-2009	budżet gminy, fundusze pomocowe	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Gminy
10.	Diagnoza potrzeb zdrowotnych i opracowanie programu ich realizacji	2007-2009	budżet gminy, budżet zakładów opieki zdrowotnej	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Gminy
11.	Poszerzenie dostępności do specjalistów i poradnictwa w zakresie ginekologii i psychiatrii oraz terapii uzależnień	2007-2009	budżet gminy, budżet zakładów opieki zdrowotnej, fundusze pomocowe	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
12.	Organizacja badań przesiewowych dla grup podwyższonego ryzyka	2007-2009	budżet gminy, budżet państwa, budżet zakładów opieki zdrowotnej	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Gminy
13.	Opracowanie i wdrożenie programu edukacyjnego Oswój niepełnosprawność	2008-2009	budżet gminy, budżet zakładów opieki zdrowotnej	zakłady opieki zdrowotnej, Urząd Gminy

Pomoc społeczna, polityka prorodzinna i mieszkaniowa.

Cel główny: *Profesjonalne służby społeczne wzmacniające świadomość społeczną, wspierające jakość życia lokalnej społeczności, mobilizujące siły zewnętrzne na rzecz integracji mieszkańców.*

Cele szczegółowe:

- 12. Wzmocnienie i rozwój zintegrowanej pomocy socjalnej*
- 2.** *Minimalizowanie skutków ubóstwa*
- 3.** *Przeciwdziałanie i zwalczanie bezrobocia*
- 4.** *Rozwój zasobów osobowych i zwiększenie mobilności i elastyczności służb socjalnych stosownie do zmieniającej się rzeczywistości*
- 13. Integracja osób niepełnosprawnych i starszych ze środowiskiem lokalnym*
- 14. Podnoszenie świadomości społecznej i promocja przedsiębiorczości i aktywności jako drogi do samorealizacji*
- 15. Wzmocnienie trwałości rodziny, jej świadomości wychowawczej i przeciwdziałanie dezintegracji oraz zjawiskom patologicznym*
- 16. Wspieranie rozwoju świadomości indywidualnej i społecznej klientów pomocy społecznej poprzez podnoszenie ich kwalifikacji*

Lp.	Działanie	Harmonogram realizacji	Nakłady	Realizator
1.	Przygotowanie i realizacja programu „Rodzina i dziecko”	2007-2009	bezinwestycyjne	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe
2.	Opracowanie i wdrożenie procedur motywowania klientów ośrodka pomocy społecznej do podnoszenia kwalifikacji i rozwiązywania własnych problemów.	2008-2009	bezinwestycyjne	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

3.	Opracowanie i wdrożenie programu pokonywania bezradności społecznej i podnoszenie świadomości opiekuńczo-wychowawczej rodziców.	2008-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej placówki oświatowe
4.	Organizowanie zdrowych form wypoczynku i spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży.	2007-2009	budżet gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy
5.	Przygotowanie i realizacja programu profilaktyczno-terapeutycznego dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych i dotkniętych patologią.	2008-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe
6.	Utworzenie Klubu Integracji Społecznej.	2008-2009	budżet Gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
7.	Organizacja i realizacja usług pielęgnacyjno-opiekuńczych dla osób strasznych i przewlekle chorych.	2007-2009	budżet Gminy, budżet państwa	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
8.	Inspirowanie liderów społeczności lokalnej do tworzenia organizacji samopomocowych oraz wolontariatu.	2007-2009	bezinwestycyjne	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, lokalni liderzy, sołtysi
9.	Utworzenie Punktu Konsultacyjnego pomocy psychologicznej i pedagogicznej oraz poradnictwem rodzinnym.	2008-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy

10.	Opracowanie i wdrażanie programu edukacyjno wychowawczego dla dzieci w wieku do 7 lat.	2008-2009	budżet Gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
11.	Przygotowanie i realizacje programów pomocowych i interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania pomocy.	2007-2009	budżet Gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
12.	Współtworzenie Centrum Integracji Społecznej.	2008-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy
13.	Opracowanie i wdrożenie systemu promocji i samorealizacji, przedsiębiorczości, oraz wychodzenia z kryzysu.	2007-2009	budżet Gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
14.	Pomoc mieszkańcom w poprawie warunków zamieszkania (doradztwo, dofinansowanie).	2007-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
15.	Współtworzenie Centrum Aktywności Lokalnej.	2008-2009	budżet Gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
16.	Pomoc mieszkańcom w poprawie warunków życia (w ramach obowiązującej ustawy o pomocy społecznej).	2007-2009	budżet Gminy, budżet państwa	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
17.	Opracowanie i wdrożenie procedur współpracy z osobami z nerwicami i chorymi psychicznie.	2007-2009	bezinwestycyjne	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
18.	Doskonalenie kadry Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej uwzględniające nowoczesne techniki pracy socjalnej i potrzeby zmieniających się realiów środowiska lokalnego.	2007-2009	budżet Gminy, budżet państwa fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

19.	Powołanie grupy interdyscyplinarnej animującej działania profilaktyczno-edukacyjne.	2007-2009	bezinwestycyjne	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy, placówki oświatowe
20.	Modernizacja i rozwój bazy lokalowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.	2007-2008	budżet gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
21.	Wdrożenie poradnictwa i pomocy w załatwianiu formalności związanych i ustaleniem niepełnosprawności i programów pomocowych PFRON.	2007-2009	bezinwestycyjne	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
22.	Opracowanie i wdrożenie programu aktywizacji i integracji środowisk dysfunkcyjnych i zagrożonych patologiami.	2007-2009	budżet gminy	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
23.	Niwelowanie skutków bezrobocia poprzez udostępnianie różnych zastępczych form zatrudnienia, pomoc finansową i możliwości zdobywania nowych umiejętności.	2007-2009	budżet Gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy
24.	Zapobieganie dyskryminacji kobiet na rynku pracy poprzez programy rozwijające umiejętności społeczne i kwalifikacje zawodowe.	2008-2009	budżet Gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

Rozwiązywanie problemów alkoholowych i narkomani.

Cel główny: *Efektywne rozwiązywanie problemów.*

Cele szczegółowe:

1. *Skuteczne przeciwdziałanie uzależnieniu.*
2. *Profesjonalna pomoc terapeutyczno-profilaktyczna.*
3. *Zmiany stereotypowych zachowań i postaw mieszkańców wobec używek.*
4. *Promowanie zdrowego stylu życia.*
5. *Promowanie zachowań innowacyjnych aktywnie zwalczających problemu uzależnień.*

Lp.	Działanie	Harmonogram realizacji	Nakłady	Realizator
1.	Organizowanie działań zwiększających dostępność terapeutyczną i rehabilitacyjną dla osób uzależnionych i współuzależnionych.	2007-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
2.	Doposażenie świetlic szkolnych w sprzęt do prowadzenia zajęć profilaktycznych.	2007-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe
3.	Finansowanie obozów, koloni letnich i wycieczek zawierających elementy profilaktyki uzależnień.	2007-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4.	Opracowanie i wdrożenie programów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2007-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji

5.	Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych działających profesjonalnie i kompleksowo w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i narkomanii.	2007-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Posterunek Policji, Zakłady Opieki Zdrowotnej
6.	Kierowanie wniosków do sądu w celu zastosowania przymusowego leczenia.	2007-2009	bezinwestycyjne	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
7.	Wspieranie akcji mających na celu umożliwienie młodzieży i dzieciom spędzanie wolnego czasu poprzez udział w zajęciach sportowych.	2007-2009	budżet gminy	Urząd Gminy Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
8.	Opracowanie i wdrożenie standardów profilaktyki i przeciwdziałania alkoholizmowi.	2007-2009	bezinwestycyjne	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
9.	Wdrażanie profesjonalnych profilaktycznych programów.	2007-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
10.	Organizowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych i piwa w zakresie przepisów wynikających z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	2007-2009	budżet Gminy	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
11.	Świadczenie pomocy (posiłki w szkole, zakup podręczników, podstawowej odzieży, obuwia itp.) dla dzieci z rodzin uzależnionych.	2007-2009	budżet Gminy	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

12.	Rozwijanie pomocy socjoterapeutycznej poprzez tworzenie świetlic socjoterapeutycznych i młodzieżowych klubów z programem pomocy psychologicznej.	2008-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Urząd Gminy, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
13.	Współtworzenie Centrum Integracji Społecznej w zakresie pomocy osobom uzależnionym.	2008-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Urząd Gminy
14.	Prowadzenie systematycznych badań określających skalę zjawisk dysfunkcyjnych i potrzeb pomocowych.	2007-2009	budżet gminy	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
15.	Zakup publikacji czasopism i materiałów edukacyjnych dotyczących profilaktyki uzależnień.	2007-2009	budżet gminy	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
16.	Utworzenie punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych.	2008-2009	budżet Gminy, fundusze pomocowe	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy

Porządek publiczny i bezpieczeństwo.

Cel główny: Wysoki poziom poczucia bezpieczeństwa w życiu społecznym i rodzinnym oraz organizacji ruchu drogowego.

Cele szczegółowe:

1. Rozwijanie dobrego kontaktu obywateli z instytucjami działającym na rzecz bezpieczeństwa.
2. Rozwijanie współpracy z instytucjami statutowo zajmującymi się pracą środowiskową z rodziną oraz dziećmi i młodzieżą.
3. Zmniejszenie zjawisk patologicznych.
4. Ograniczenie wypadków drogowych na terenie gminy.
5. Profilaktyka w zakresie bezpieczeństwa na drogach.

Lp.	Działanie	Harmonogram realizacji	Nakłady	Realizator
1.	Modernizacja użytkowanych pomieszczeń i doposażenie w nowoczesny sprzęt.	2007-2009	budżet gminy, budżet państwa, fundusze pomocowe	Posterunek Policji
2.	Organizacja spotkań ze społecznością lokalną w celu podniesienia świadomości publicznej w zakresie bezpieczeństwa i procedur,	2007-2009	bezinwestycyjne	Posterunek Policji, Sołtysi, Urząd Gminy
3.	Opracowanie i realizacja programu dla młodzieży przeciwko przemocy i uzależnieniom.	2007-2009	budżet gminy, budżet państwa	Posterunek Policji, placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
4.	Wdrażanie akcji adresowanych do uczestników ruchu drogowego, ze szczególnym uwzględnieniem kontroli stanu trzeźwości kierowców i stanu technicznego pojazdów,	2007-2009	bezinwestycyjne	Posterunek Policji
5.	Monitoring środowisk patologicznych i wzmożonego ryzyka.	2007-2009	bezinwestycyjne	Posterunek Policji, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej

6.	Kontrola punktów sprzedaży produktów alkoholowych i piwa w zakresie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.	2007-2009	bezinwestycyjne	Posterunek Policji, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
7.	Opracowanie i wdrożenie procedur szybkiego reagowania w przypadkach interwencji domowych-koalicja na rzecz rodziny.	2007-2009	bezinwestycyjne	Posterunek Policji, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Gminy zakłady opieki zdrowotnej, placówki oświatowe
8.	Opracowanie i wdrożenie programu dla dzieci i młodzieży dotyczącego uzyskania karty rowerowej.	2007-2009	budżet gminy	Posterunek Policji, Urząd Gminy, placówki oświatowe

RODZAJE METOD REALIZACJI CELÓW

Do realizacji celów strategicznych, jak też operacyjnych zostaną użyte metody, które mają na celu eliminację negatywnych skutków poszczególnych działań.

Do metod tych zaliczymy:

1. **Aktywizujące** – włączające osoby z tzw. kategorii ryzyka w zmianę ich sytuacji.
2. **Integrujące** – wzmacniające lokalne więzi społeczne w czasie wspólnych działań, czy to na rzecz osób z grup ryzyka, czy też na rzecz dobrych praktyk.
3. **Profilaktyczne** – minimalizujące przyczyny generujące trudne sytuacje życiowe.
4. **Weryfikujące** – wskazujące związki między teorią a praktyką, a tym samym utopijność bądź realność przyjętych teorii.
5. **Niwelujące** – rozwiązujące problemy, zjawiska lub niepożądane sytuacje.

Wszelkie działania przyjęte w ramach realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie Jastrzębia mają na celu dobro mieszkańców Gminy i kierują się zasadą poszanowania ich praw i indywidualności.

MONITORING, EWALUACJA I ZARZĄDZANIE PROJEKTEM

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Jastrzębia jest dokumentem wytyczającym kierunek zaangażowania władz lokalnych w obszarze polityki społecznej na najbliższe lata. Realizację jego celów powierza się instytucjom działającym w tym obszarze, tj. szkołom, ośrodkom zdrowia, posterunkowi policji, organizacjom pozarządowym, ośrodkowi pomocy społecznej i innym instytucjom samorządowym pracującym na rzecz mieszkańców.

Do realizacji Strategii można przystąpić po jej przyjęciu przez władze lokalne, tj. Radę Gminy Jastrzębia.

Realizacją Strategii zarządza Wójt Gminy Jastrzębia lub osoba, której udzieli pełnomocnictwa w tym zakresie. On też określa sposób monitorowania i ewaluacji. Zgodnie z wolą ustawodawcy wyrażoną w art. 110 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej, realizacją Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych koordynuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jastrzębi. Podczas wykonywania tej funkcji Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zbiera każdego roku od realizatorów poszczególnych zadań zapisanych w Strategii materiały analityczne oraz dane z monitoringu i ewaluacji programów w celu dokonania oceny stopnia efektywności ich realizacji przez radnych. Wyniki analiz będą także pomocne w podejmowaniu decyzji w poszczególnych etapach realizacji Strategii.

Strategia jest dokumentem dynamicznym, co oznacza, że wprowadzanie zmian w jej zapisach jest nie tylko możliwe, ale właściwe, a w niektórych sytuacjach wręcz konieczne. Należy jednak pamiętać, że zmiany te nie powinny wpływać na zasadnicze kierunki Strategii. Najczęściej, modyfikacjom, powinny być poddawane zapisy w części operacyjnej dokumentu, ze względu na zmieniające się uwarunkowania zarówno wewnątrz gminy, jak i w jej otoczeniu.

Jednak najlepszą metodą na wprowadzenie zmian w zapisach Strategii jest jej weryfikacja w społecznym procesie zbliżonym do tego, jaki towarzyszył jej tworzeniu, powtarzanym w cyklach kilkuletnich. Uspołeczniony sposób weryfikacji

(np. z wykorzystaniem ankiet) dokumentu służyć będzie ocenie realizacji oraz uaktualnieniu zapisu Strategii, zwłaszcza jej niezrealizowanej części.

W czasie weryfikacji mogą powstawać zupełnie nowe cele szczegółowe i projekty dotyczące tych aspektów życia w gminie, których aktualnie autorzy nie byli w stanie przewidzieć.

Pamiętać jednak należy o konsekwentnym dążeniu do poprawy jakości życia mieszkańców zawartych w wizji, celu nadrzędnym oraz celach głównych, te bowiem elementy Strategii nie powinny być poddawane zmianom i modyfikacjom